

JAARVERSLAG 2023

FIRMA MES

De pers over Firma MES in 2023

*"Indringende performance over de verleiding van sektes.
(...) Een boog van jewelste, die door de precisie in tekst
en narratief zorgvuldig wordt afgelegd."*

–Theaterkrant over *De Tempel*

*"Het is een genot om Jip van den Dool te zien transformeren in een doortrapte,
machtsbeluste leider (...) Het is knap hoe de makers van 'De tempel' spelen
met je visie op een sekteleider."*

– de Volkskrant over *De Tempel*

*"Regisseur Thomas Schoots en de spelers hebben samen een aanstekelijke
manier van fysiek, over the top-acteren gevonden."*

–Theaterkrant over *De Vierde Macht*

⚖ keuze van de criticus

"Na de toeslagenaffaire kwamen er een programma (Dialogo en Ethiek), een onderzoek door I&O Research (bijna de helft loopt in het werk tegen morele dilemma's aan, zoals het verzoek om onrechtvaardig of ondoelmatig beleid te rechtvaardigen), de luisterwaardige podcast over ambtelijke sores Hallo Hannah (waarin een jonge ambtenaar vertelt dat ze nee had gezegd tegen de opdracht 'bedenk hoe de opvang voor Syrische asielzoekers soberder kan', omdat standaarden verlagen voor een specifieke groep rechtsstatelijke quatsch is - collega's keken glazig), en het theaterstuk De Vierde Macht van Firma MES in het voorgeborchte van het ministerie van Onderwijs (over de minister als 'god' en de burger als doodeng wezen: gaat dat zien!)."

– columnist Sheila Sitalsing in de Volkskrant

"A fantastical mix of the comic and absurdist"

–*The Stage* over *The Gaia Hypothesis* in Londen

INHOUDSOPGAVE

1. Bestuursverslag	3
2. Over Firma MES	4
3. Producties 2023	6
- De Tempel	6
- De Vierde Macht	14
- The Gaia Hypothesis - reprise	22
4. Opdrachten voor externen	25
- 'Hallo Hannah' Podcast	25
- CIO Dag - TECH: Alice - reprise	25
5. Maatschappelijk draagvlak en diversiteit	26
6. Bedrijfsvoering en cultureel ondernemerschap	29
7. Financiën	32
8. Prestatiegegevens	34
9. Bestuur en medewerkers	38

Bijlage 1: Speellijst 2023 conform model FPK

Bijlage 2: Prestatieoverzicht conform model FPK

1. Bestuursverslag

Het bestuur van Stichting Theatergroep MES presenteert u hierbij het inhoudelijke jaarverslag 2023. Wij kijken terug op een succesvol jaar en zijn trots op het feit dat Firma MES al jarenlang met veel impact voorstellingen weet te brengen die sterk resoneren bij ons publiek. Met de co-productie *De Tempel*, de locatievoorstelling *De Vierde Macht* en de reprise-tournee van *The Gaia Hypothese* hebben we opnieuw het gevarieerde palet van Firma MES getoond, met tegelijkertijd een herkenbare en eigentijdse focus op documentair theater en een fascinatie voor machtsongelijkheid. Ook versterkten we in 2023 wederom ons netwerk buiten het theaterveld en voerde we diverse interessante opdrachten uit voor externen.

In totaal speelde Firma MES in 2023 **62 voorstellingen**. We bereikten in totaal **4.180 bezoekers**. Dit is minder dan we beoogd hadden, maar dit wordt vooral veroorzaakt door het feit dat onze locatievoorstelling *De Vierde Macht* in de planning enkele maanden opschoof en over de jaargrens van 2023-2024 heen ging.

Productie	Aantal speelbeurten	Aantal bezoekers
De Tempel	17	1.500
De Vierde Macht	22	1.280
The Gaia Hypothesis	22	1.000
TECH: Alice	1	400
Totaal	62	4.180

2023 stond ook in het teken van het maken van plannen voor de nieuwe beleidsperiode 2025-2028. Een dergelijk proces is – zeker voor een kleine organisatie als de onze – altijd erg tijdsintensief. Mede daarom hebben we dit keer de hulp ingeroepen van Maurice Dujardin, die ons artistiek en zakelijk team bij het bedenken en schrijven heel prettig heeft begeleid. We zijn zeer tevreden over de gemaakte plannen en kijken met vertrouwen naar de toekomst. We hopen natuurlijk van harte dat zowel de adviescommissie van het FPK als van de Gemeente Den Haag Firma MES ook in de toekomst het vertrouwen blijven geven om impactvol en maatschappelijke gerangeerd theater te blijven maken.

Er staat alweer veel moois op de planning. In januari en februari van 2024 speelden we de resterende voorstellingen van *De Vierde Macht* op het ministerie van OCW en in april komt deze voorstelling op locatie kort terug, speciaal voor groepen Rijksambtenaren, op veler verzoek. In het najaar gaan we vervolgens met deze bijzondere voorstelling op tournee het land door, waarbij we op artistiek-inhoudelijk vlak een nog grotere plek inbouwen voor het perspectief van de burger. Daarnaast zijn we al druk bezig met voorbereidingen voor 2025, waaronder de co-productie met HNT Jong over eenzaamheid onder jongeren en onze toerende voorstelling over de farmaceutische industrie. Ook worden er in 2024 drie nieuwe afleveringen gemaakt van de podcast 'Hallo Hannah'.

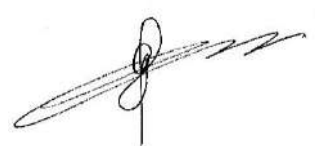
Wij danken de Gemeente Den Haag, het Fonds Podiumkunsten, onze private partners en al ons publiek voor het in ons gestelde vertrouwen en de betrokkenheid.

Met vriendelijke groet,

Karel Feenstra
Voorzitter

Ronald Boogaard
Penningmeester

2. Over Firma MES

Missie

Firma MES is een Haags theatercollectief dat bestaat uit artistieke kern Daan van Dijsseldonk, Roos Eijmers, Lindertje Mans en Thomas Schoots en zakelijk leider Marije van Rest. De artistieke kern creëert, speelt en regisseert de producties. Het is onze missie om, door middel van theater, nieuwe perspectieven te bieden op maatschappelijke vraagstukken. Hierbij nemen we empathie als uitgangspunt.

Hoofddoelstelling

Firma MES verbeeldt vanuit Den Haag waargebeurde verhalen die laten zien hoe wij als mens beïnvloed worden door de grote thema's in de samenleving. We creëren ruimte voor nieuwe perspectieven: in de stad, het land en de wereld, en hoe we daar met elkaar leven. In het theater en daarbuiten, met voorstellingen en andere verschijningsvormen, in direct contact met onze bronnen: wij zijn een documentair verhalenplatform.

Kernactiviteiten

- We maken theatervoorstellingen over waargebeurde maatschappelijke gebeurtenissen.
- Soms verwerken we de verhalen in een andere vorm, zoals een podcast of audiotour.

Doelen 2021-2024:

- waargebeurde verhalen met maatschappelijke impact
- een groter publieksbereik in Den Haag en daarbuiten
- gezonde bedrijfsvoering, duurzaam produceren

Firma MES vertelt verhalen die niet op een spandoek passen. Perspectieven die niet in één camerashot te vatten zijn. Waarin verschillende mensen, op verschillende manieren geraakt worden. We richten ons op grote maatschappelijke en politieke thema's vanuit een humanistische inslag. Wij willen weten: wat betekent het als mens, om onderdeel te zijn van die thema's? Hoe gaan we als mens in vredesnaam om met alles wat er gebeurt in onze wereld? Hoe verschillen we daarin van elkaar? En in hoeverre zijn we daarin hetzelfde? Wij hebben een passie voor verhalen die dát in zich hebben: de vertaling van grote thema's naar een ultra menselijk niveau, vanuit verschillende perspectieven en empathie met onze personages. We nemen de tijd en de ruimte om heel precies de verschillende mogelijkheden te verkennen. Dat wekt soms verwarring en boosheid op, maar vaak ook humor, ontroering, schoonheid en troost. Wij staan voor verbeelding die de polemieek overstijgt.

Wij halen inspiratie op door middel van onze eigen zoektocht en ons netwerk van volgers en bezoekers die regelmatig meedenken met de producties. We realiseren tenminste twee producties per jaar en zorgen voor de flexibiliteit om successen door te laten groeien en in te springen op actuele kansen. Succesvolle producties blijven op het repertoire, zowel op aanvraag als op eigen initiatief. We bereiken nieuwe theaterdoelgroepen en versterken de interactie met ons publiek.

Documentair theater

Een verhaal dat door Firma MES wordt verteld, moet voldoen aan de volgende punten:

- Urgentie: is het een verhaal dat nu verteld moet worden? Biedt het nieuwe perspectieven op belangrijke maatschappelijke vragen? Raakt het aan een onderwerp dat misschien moeilijk te bespreken is, of waar veel uiteenlopende opvattingen over bestaan? Laat het een wereld zien die anders niet gezien of vergeten wordt?
- Zeggingskracht: wordt het beleefd door verschillende mensen, op verschillende manieren? Die menselijke vertaling is onze kracht. Het maakt onze voorstellingen zowel genuanceerd als spannend: niet alleen leef je mee met de gestreste ambtenaar

die binnen een lastige context de overheid meer transparant probeert te maken, maar ook met de journalist die hier enorm sceptisch tegenover staat.

- Poëtische waarde: wij voegen verbeelding toe. Ons vertrekpunt is documentair, maar er is altijd de vraag: zit er theater in? Kunnen we een laag toevoegen die dieper gaat dan begrip? Ontroering, ongemak, frictie? Ons doel is niet om één waarheid te vinden, maar om een relatie met de werkelijkheid aan te gaan met aandacht, zorg, ruimte en tijd. Empathie is daarbij altijd een belangrijk uitgangspunt.

Machtsongelijkheid en de mens daarin

Binnen de verhalen die we kiezen is een overkoepelende thematiek zichtbaar: wij worden als makers getriggerd door machtsongelijkheid. In al onze producties proberen we machtsstructuren te ontwarren en de verschillende stemmen die hierin betrokken zijn te laten horen: bij voorkeur ook de stemmen die minder gehoord worden. In 2023 uitte zich dat op verschillende manieren.

De voorstelling *De Tempel* was een studie naar hoe we allemaal gevoelig zijn voor het meebewegen met een gevaarlijke leider en bereid zijn onze macht aan diegene over te dragen, zolang diegene op de juiste 'knopjes' bij ons drukt. Het was een studie naar machtsmisbruik in verschillende situaties en raakte aan actuele thema's zoals groepsdynamiek, complotdenken en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Met *De Vierde Macht* doken we haast letterlijk in het centrum van de macht, door een voorstelling te spelen op een ministerie, over de wereld van de ambtenarij. Daarnaast genereerden Roos en Daan veel impact met de publicatie van de podcast *Hallo Hannah* waarin je stemmen hoort die normaal niet gehoord worden: ambtenaren die praten over hun ethische dilemma's.

Met de reprise van *The Gaia Hypothesis* gaf onze maker Lindertje Mans opnieuw een stem aan niet-menselijke wezens: stemmen die wij als mensen normaal niet horen, maar die wel van belang zijn voor een meer eco-inclusieve benadering van onze wereld.

3. Producties 2023

DE TEMPEL

De Tempel - concept

VS, 1978. In navolging van sekteleider Jim Jones trekt de links-radicalen groep Peoples Temple zich terug in de jungle. Ze komen er samen om de wereld te verbeteren, maar komen gaandeweg tot het besluit om samen de wereld te verlaten. 922 mensen plegen collectief zelfmoord door een beker vergiftigde aanmaaklimonade te drinken: 'to drink the Kool Aid'.

De Tempel was een voorstelling met soulvolle live muziek waarin je wordt ondergedompeld in een meeslepende kerkdienst van pastoor Jim Jones. Wat hoopvol en inspirerend begint, ontaardt langzaam in een gruwelijke nachtmerrie. Op basis van interviews met overlevenden van Peoples Temple en meer dan honderd uur audiomateriaal, vertelden Nic Bruckman en Firma MES dit nog steeds actuele verhaal.

De Tempel was een coproductie van Firma MES en Bruckman Projecten. De voorstelling ging in première op 15 april 2023 in Groningen en was door het hele land te zien t/m 19 mei. De voorstelling speelde in totaal 17 keer en bereikte **1.500 bezoekers**.

Synopsis

De tekst van *De Tempel*, geschreven door Nic Bruckman op basis van uitvoerige research, vertelt het verhaal van sekteleider Jim Jones en een aantal leden van zijn groep. Schrijver Nic Bruckman kwam dit verhaal op het spoor toen hij met zijn toenmalige vriend door de Verenigde Staten reisde. Hij raakte gefascineerd door de geschiedenis van The People's Temple, een sekte met een oorspronkelijk zeer progressief karakter. Nic besloot er een tekst over te maken en benaderde Firma MES voor de coproductie van de voorstelling.

In de proloog van de voorstelling zien we een ijzige rituele verbeelding van de zelfmoord. Na deze openingsscène verandert de sfeer naar warm en open. Je bent als publiek te gast bij een kerkdienst van Jim Jones. Je ziet hem prediken, hoort gloedvolle gospelmuziek en ziet verschillende mensen uit het publiek zich bij hem aansluiten. Zo leren we als publiek de leiders Jim en zijn vrouw Connie kennen. Het lijkt een liefdevol stel, dat het beste uit elkaar haalt en een boodschap van radicale liefde predikt. We leren ook andere personages kennen: de naïeve dierenvriend Rose, de Vietnam-veteraan Marshall, zijn vriendin Diane, en de opstandige Tamara. Zij worden - elk met hun eigen twijfels - langzaam overtuigd van de liefdevolle boodschap van Jim en zijn vrouw: zij voelen zich gezien in hun pijn en worden stuk voor stuk hartstochtelijk aanhanger van de beweging, al blijft Diane lang twijfelen ("sorry, maar het is wel een sékte he?")

In het tweede deel van de voorstelling wordt de sfeer duisterder. In verschillende scènes wordt getoond hoe het er achter de schermen in de commune aan toe gaat. We zien hoe Jones steeds verdergaat in zijn machtsmisbruik. Onder meer in een indringende scène waarin hij Marshall manipuleert om seks met hem te hebben. En de manipulatieve wijze waarop hij zijn vriendin Diane verleidt tot het verrichten van behoorlijk sadistische handelingen jegens andere leden van de groep.

In het laatste deel van de voorstelling is de groep van de VS naar Guyana getrokken om een nieuwe leefgemeenschap te stichten in de jungle. Hier loopt de situatie nog meer uit de hand: Rose wordt op tamelijk sadistische wijze vernederd door Diane en Jim; zij noemen haar een varkentje en duwen haar in een emmer met stront. Praten over een vertrek uit de jungle is absoluut taboe; dit wordt beschouwd als verraad. Als de dreiging van buitenaf ook steeds meer toeneemt door de komst van de vader van Tamara - die zijn dochter graag mee naar huis zou nemen - mondt dit uit in moord. De paniek die daarop volgt, leidt uiteindelijk tot de collectieve

zelfdoding van de groep. Met deze zelfdodingsscène komt het stuk weer uit bij de beginscène. Alleen zien we deze nu in een heel ander licht: waar het ritueel aan het begin kalm en statig was, zien we nu de chaotische en tragische werkelijkheid van de collectieve zelfmoord.

Cast De Tempel

Jim Jones: Jip van den Dool

Connie: Rochelle Deekman

Marshall: Daan van Dijsseldonk

Diane: Lindertje Mans

Rose / vader Tamara: Tara Hetharia

Tamara: Femke Brinksma

Acteurs Daan van Dijsseldonk en Jip van den Dool in De Tempel

Artistieke reflectie

Een belangrijk doel van de productie *De Tempel* was om - naast het vertellen van het historische verhaal - parallellen met de huidige tijd te laten zien. Ook vandaag de dag verliezen steeds grotere groepen vertrouwen in het systeem. Wat als niet meer meedoen de enige uitweg lijkt? Als je ervoor kiest om je leven helemaal 'autonoom' te leven? Zonder acceptatie van overheidsgezag of het maatschappelijk systeem waar je deel van uit maakt. Naast deze thematiek komen in het stuk actuele onderwerpen zoals machtsmisbruik en seksueel grensoverschrijdend gedrag aan bod.

Wij zijn van mening dat het goed is gelukt om de actuele lading over het voetlicht te brengen. Het theaterstuk *De Tempel* is op twee sporen te bekijken. Enerzijds is het een historisch-documentaire vertelling waarin personages en plot een beeld schetsen van hoe de commune moet hebben samengeleefd en hoe de leden steeds verder in de richting van hun gruwelijke daad hebben bewogen. De research voor de voorstelling is gebaseerd op interviews met overlevenden door schrijver Nic Bruckman, waardoor de dialogen zeer echt aanvoelden en grote zeggingskracht hebben. We leren de belangrijkste leden kennen, zoals Jim Jones en zijn vrouw Connie, en krijgen langzaam een beeld van het linkse idealisme waar de groep voor strijdt. Het is wellicht een andere vorm van idealisme dan dat we vandaag de dag zien (dat zich vaker manifesteert middels extreemrechts, anti-overheid of complotdenken), maar de groepsdynamiek, de uitgebuite 'angst voor buiten' en het risico van een mentale 'fuik' zijn allen zeer herkenbaar.

Anderzijds is de tekst te bekijken als een reeks losse scènes: confrontaties tussen leden uit een groep die zich telkens verhouden tot elkaar. Dit gaat bijvoorbeeld om de groep vs. hun leider, maar ook over de dierbaren die leden van de commune achterlaten in 'de gewone wereld'. De scènes vormden elk een spiegel voor hedendaagse intermenselijk thema's. In het maken is de focus gelegd op het invoelbaar maken van hoe je stapje voor stapje in radicaal gedrag en gedachtegoed terecht kunt komen. We lieten zien dat het verhaal van The Peoples Temple enerzijds een ver-van-je bed-show lijkt, maar dat situaties waarin de personages verzeild raken elk op zichzelf ook hier en nu gebeuren, met mensen om ons heen, en met onszelf. Daarmee kwam de nadruk te liggen op de onderliggende en universele psychologische mechanismen die erin schuilden. Bij het publiek kwam de actuele urgentie van de thematiek goed over.

De live-muziek in de vorm van samenzang door de acteurs, waar steeds naar teruggekeerd werd, voegde een spannende ritualiteit toe aan het geheel die gedurende het stuk een steeds grimmiger karakter kreeg en uiteindelijk in de laatste scène, door de onvoorspelbare dissonantie, de chaos van de zelfmoord op een beklemmende manier vormgaf. Het eiste veel van de acteurs, die in een korte tijd niet alleen hun rol moesten vormgeven, maar ook technisch ingewikkelde muziek moesten instuderen. We zijn trots op de cast en het niveau dat we in die korte repetitietijd met elkaar hebben weten te bereiken.

Ook op de repetitie-vloer hebben we prettig met elkaar samengewerkt en elkaar uitgedaagd. De ontmoeting met nieuwe acteurs/makers was voor Firma MES enorm waardevol. Het was spannend om een stuk met zulke heftige onderwerpen te behandelen, met mensen die je in het werken (en persoonlijk) nog niet goed kent. Dat voelde in het begin voor iedereen kwetsbaar. Er zijn best pittige discussies ontstaan over verschillende aspecten die in het stuk naar voren komen. Zoals: hoe geef je automutilatie vorm op een respectvolle manier? Hoeveel rekening moet je houden met mogelijke triggers voor publiek? Welke rol speelt huidskleur in het oorspronkelijke verhaal dat zich afspeelde in de jaren '70 en hoe gaan we dit nu naar voren brengen? Door ruimte te geven aan deze discussies, groeide het vertrouwen in elkaar en in het verhaal dat we gezamenlijk vertelden.

Acteurs Jip van den Dool en Lindertje Mans bij de eerste lezing van het script

Publieksparticipatie

Een bijzondere rol was weggelegd voor het publiek. Zij werden in de eerste helft van de voorstelling volledig aangesproken en verleid om mee te doen met Jim en Connie. Je werd als het publiek als het ware ‘onderdeel’ van de sekte en werd volop aangemoedigd om mee te klappen en mee te juichen als één van de personages - onder lichte dwang van Jim en Connie - hun persoonlijke levensverhaal deelden en zo verlossing vonden. Door het charismatische spel van Jip van den Dool (Jim) en Rochelle Deekman (Connie) lukt het steeds goed om het publiek mee te krijgen.

Drie van de zes acteurs begonnen het stuk bovendien in het publiek en werden door Jim Jones één voor één naar voren gehaald. Dat spelers vanuit het publiek ‘opeens’ mee gingen doen, versterkte het gevoel dat het publiek onderdeel was van de sekte. Bijna alsof je zelf op ieder moment ook op kunt staan. Wat we regelmatig terug hoorden: “Ik was het helemaal niet eens met wat hij zei, maar tóch werd ik erin gezogen, zo verwarrend!” Deze reactie verwoordt precies het doel van het stuk: de mechanismen van dit soort bewegingen laten zien, en tonen hoe de aantrekkingskracht van iemand die de juiste dingen zegt op iedereen vat kan krijgen. En als dan gedurende het stuk de situaties steeds extremer worden, is er geen weg meer terug: je bent al zo opgeslokt in de situatie dat je er niet meer uit kunt ontsnappen.

Samenwerking met regionale koren

Artistiek

Uniek aan dit project was de samenwerking met verschillende regionale (amateur)koren. Zij waren onderdeel van de voorstelling en zongen vanuit het publiek mee. De muziek die tijdens de voorstelling te horen was, is gebaseerd op een daadwerkelijk bestaand gospel-album dat de leden van The People’s Temple in de jaren 70 zelf hebben opgenomen. Onze componist Marc Alberto heeft nieuwe arrangementen gemaakt van een aantal van deze nummers,

bijvoorbeeld de nummers 'Walk a Mile'¹ en 'Something's gotta hold on me'². Marc heeft deze nummers zo gearrangeerd dat ze bijdroegen aan de dramaturgische lading van specifieke scènes en onderdeel werden van het verloop van de sekte: van een open en inspirerende groep idealistische vrienden, naar een paranoïde, in zichzelf gekeerde sekte.

Het nummer 'Joy', dat door de koren werd meegezongen, zette iets na de eerste helft van het stuk in. Op dat moment in het stuk staat de groep op het punt om vanuit de VS te verhuizen naar de jungle van Guyana, om een geheel autonome commune op te zetten. In het verhaal is dit een belangrijk omslag-moment, dat werd geaccentueerd door het feit dat mensen in de zaal 'opeens' mee begonnen te zingen.

Actrice Tara Hetharia in haar rol van Rose, achter de piano

Het publiek wist op voorhand niet dat er koorleden in het publiek zaten die mee hadden gerepeteerd, dus het was voor velen een grote verrassing dat er bij de langzame inzet van het nummer opeens mensen in het publiek mee begonnen te hummen. Dit zachte gezang werd geleidelijk aan luider, tot het koor uit volle borst vanuit de zaal meezong, zogenaamd gegrepen als zij waren door de gospelmuziek en de hoopvolle boodschap die sekteleider Jim Jones verspreide. Jip – die de rol van Jim Jones vertolkte – 'dirigeerde' het gezang vanuit zijn rol als sekteleider vanaf het podium en maande de zangers enthousiast om op te staan en volop mee te zingen. Het was leuk om te merken dat het publiek hierdoor enerzijds in verwarring was, maar anderzijds deze leuke gebeurtenis volledig omarmde, zelf ook vaak opstond en enthousiast mee begon te knippen. Deze publieksparticipatie versterkte het interactieve publiekelement dat al bij de start van de voorstelling aanwezig was. De zingende stemmen vanuit het publiek creëerden een haast artificiële verbondenheid, die wrong met wat zich voor de ogen van het publiek ontvouwde.

Praktisch

Het leek op voorhand best een uitdaging om de participatie van de koren productioneel rond te krijgen, maar omdat we tijdig zijn begonnen met het benaderen van koren is de organisatie

¹ [Peoples Temple Choir - He's Able - 04 'Walk A Mile In My Shoes' - YouTube](#)

² [Peoples Temple Choir - He's Able - 08 'Something Got A Hold Of Me' - YouTube](#)

hiervan eigenlijk op rolletjes verlopen. Onze voormalige educatiemedewerker Mieke van der Ven heeft in het vroege najaar van 2022 al vele contacten gelegd. Toen zij afscheid nam in verband met een nieuwe baan, heeft productieleider Annemarij Wams samen met zakelijk leider Marije van Rest de werving van de koren op zich genomen. Tijdens de tournee zelf was er ook goede begeleiding van de koren door verschillende leden van ons team: koordirigent Norman Ebicilio (dirigent van het Leidse Close2Gospel koor), onze componist Marc Alberto, productieleider Juliska Retra, Thomas en Marije waren afwisselend aanwezig, zodat zij elke speeldag een uur voor aanvang de repetitie van het koor met de cast konden begeleiden.

De deelnemende koren ontvingen in februari de bladmuziek van componist Marc Alberto en hebben de muziek voor een deel zelfstandig – onder leiding van hun eigen dirigent – ingestudeerd. Voorafgaand aan de speelperiode zijn er een aantal vanuit ons georganiseerde repetities geweest waar koorleden samen met de makers en de componist van Firma MES konden repeteren. Deze vonden plaats in Groningen, Den Haag en Amsterdam. Hier kwamen veel koorleden op af.

De deelnemende koren waren:

- Koor Bladgoud Groningen (4x in Grand Theatre)
- The Brand New Bags Utrecht (1x in Stadsschouwburg Utrecht)
- Close2Gospel Koor Leiden (3x in Den Haag, 1x in Leiden)
- Afimo Surinaams Vrouwenkoor Den Haag (2x in Den Haag)
- Sound Waves Rotterdam (1x in Walhalla)
- Wereldkoor Haarlem (1x in de Schuur)
- Popkoor Noisy Voices Amsterdam (2x in Bellevue, 1x in Bijlmerparktheater)
- Jazzkoor Enschede (1x in Theater Concordia)

Elke voorstelling zaten er – steeds van een wisselend koor – 13 tot 19 zangers in het publiek. Zij kregen vooraf de instructie: meng je vooral met het ‘gewone’ publiek en kleeft je niet bijzonder. Met de betreffende theaters hebben we vooraf goede afspraken gemaakt. In veel gevallen kregen we de benodigde vrijkaarten gratis, in een aantal gevallen moesten we zelf wat kaarten betalen.

We hebben gedurende het hele proces bewaakt dat we goed voor ‘onze’ koren zouden zorgen. Zij deden immers (vaak) vrijwillig mee en we vonden het belangrijk dat hun deelname van begin tot het einde een plezierige ervaring voor hen was. We hebben ervoor gezorgd dat alle informatie en bladmuziek tijdig beschikbaar was en organiseerden ook altijd vlak voor de voorstelling – rond 19u – nog een extra repetitie, om ervoor te zorgen dat alle meezingers zich comfortabel voelden in de zaal en in hun rol. De koren die meerdere speelbeurten voor hun rekening namen, hebben we bovendien een financiële vergoeding geboden. Verder

Cast-foto met Jazzkoor Enschede

ontvingen zij natuurlijk vrijkaartjes en een gratis drankje. Ook hebben we bij diverse theaters kunnen regelen dat er kortingsacties waren voor familie en vrienden van het koor. Dit werkte

in de praktijk heel goed: veel koorleden namen één of meerdere mensen mee, wat meteen weer een positief effect had op de bezoekersaantallen.

Leerpunten

Zoals bij elke productie, waren er ook bij *De Tempel* leerpunten. We noemen de belangrijkste hieronder.

- De tekst voor *De Tempel* had een wat langere aanloop in het schrijven. Er lag al een versie die grotendeels af was toen we met de aanvragen begonnen. Om de langere periode tussen het oorspronkelijke schrijfproces en het dramaturgische werk te ondervangen, was het goed geweest om op conceptniveau nog wat verder rond te graven in de tekst, aan het begin van de repetitie. Dit vooral om in de tekst nog wat extra verdiepingen en aanscherpingen te vinden.
- Het script was vrij lang, waardoor we de tekst hier en daar moesten inkorten. Dit leidde er een enkele keer toe dat de omslag in de ontwikkeling van personages soms groot was. Dit was het geval bij de rol van Diane, de vriendin van Vietnam-veteraan Marshall. Zij ontwikkelde zich in vrij korte tijd van kritische tegenstem tot grootste bondgenoot van Jim. We vonden dit zelf mooi, omdat het laat zien hoe snel een 'beking' uit de hand kan lopen, maar we hebben een aantal reacties gehad waaruit bleek dat mensen dit minder goed begrepen. Aandacht voor de dramaturgische opbouw in karakterontwikkeling is daarmee een leer- en verbeterpunt voor een eventuele volgende versie.

Productioneel

Voor Stichting Bruckman Projecten was dit de eerste coproductie in deze vorm. Ook voor Firma MES was het jaren geleden dat een voorstelling in coproductie verband is geproduceerd. De samenwerking tussen beide partijen is prettig verlopen. De zakelijk leiders hebben onderling goede afspraken gemaakt over de verdeling van verantwoordelijkheden en budgetten. Ook op artistiek niveau zijn hier in een vroeg stadium al goede afspraken over gemaakt tussen regisseur Thomas Schoots en schrijver Nic Bruckman. Een gedetailleerde coproductieovereenkomst lag hieraan ten grondslag. Daarmee was al vroeg in het proces duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk was. Het productionele zwaartepunt lag iets meer bij Firma MES, maar dit is ook logisch. Firma MES nam immers vooral personele kosten voor zijn rekening en heeft - met structurele overheidsfinanciën - nu eenmaal een wat vaster stramien van produceren.

Ook op artistiek vlak bracht de coproductie-vorm duidelijke voordelen. De cast was voor zowel Firma MES als voor Bruckman Projecten twee keer zo groot dan normaal. We hebben voor het eerst met live gezongen muziek kunnen werken en met verschillende koren verspreid over het land. Daarnaast was het ontdekken van een maakproces waarin alle individuele stemmen elkaar versterkten een verrijking op alle vlakken.

Voor het decor gingen we een spannende samenwerking aan met het team van architectenbureau Beyond Space onder leiding van Stijn de Weerd. Beyond Space bestaat uit interieurarchitecten die vaak op het snijvlak balanceren tussen architectuur, kunstinstallatie en evenementenruimte, met recente exposities op Salone del Mobile in Milaan en Art Basel. Het decor bestond uit een serie kartonnen pilaren die steeds wanordelijker neergezet konden worden. Zo ontstond er een ontwikkeling in het beeld die de dramaturgie versterkte van een groep die steeds verder verwijderd raakt van de buitenwereld. Het sfeervolle lichtontwerp van Jasper Nijholt versterkte deze ontwikkeling in het beeld. Ook de kostuums van Anne-Rixt Gast vielen naadloos samen in het beeld, met zeer veel aandacht voor detaillering.

Het decor van De Tempel in de eerste scènes van de voorstelling

Marketing

Direct nadat de samenstelling van de cast bekend was, is een mooi PR-beeld gemaakt. Hiervan is poster- en flyer-materiaal ontwikkeld. Deze materialen zijn ruim van tevoren naar alle theaters opgestuurd. We hebben verder sterk ingezet op digitale marketing via een mooie trailer en diverse online advertenties. We schakelden hiervoor de hulp in van Art of Advertising. De online campagne leidde op Facebook en Instagram tot in totaal 218.564 weergaven en 4.311 kliks op links. We ontwikkelden verder zelf diverse content om te delen op onze sociale media kanalen en een buzz te genereren. We publiceerden een rechtenvrij interview met regisseur Thomas en schrijver Nic en ontwikkelden beelden van castleden met quotes over hun rol.

Verder trok onze PR-medewerker nauw op met de theaters in het land. In diverse theaters regelden we een kortingscode voor familie of vrienden van de koorleden. Ook gingen we op een aantal plekken mee in WeArePublic.

Het is verder goed gelukt om zowel regionale als landelijke pers aandacht te genereren. Onder andere NRC, Theaterkrant, de Volkskrant, Parool en Den Haag Centraal recenseerden de voorstelling. Ook werden we getipt in Trouw, stond er een groot stuk over de voorstelling in het Leids Universitair blad MARE en was schrijver Nic Bruckman te gast in het radioprogramma *Nooit meer Slapen*.

PR-beeld De Tempel

Publieksbereik

We bereikten met de voorstelling in totaal **1.500 man publiek**. Dit is wat lager dan geraamd en is vooral veroorzaakt door de tegenvallende bezoekersaantallen tijdens de try-outs in Grand Theatre Groningen. We wisten op voorhand dat het werven van publiek in Groningen voor 4 speelbeurten een uitdaging zou zijn, omdat Firma MES uit Den Haag komt en geen (grote) vaste achterban heeft in Groningen. Ondanks de marketing-inzet bleven de publieksaantallen tijdens de try-outs achter. Gelukkig zat de zaal tijdens de première wel bomvol; er moest zelfs in allerijl nog een tribune worden bijgebouwd. Leerpunt voor een volgende keer is dat het met het oog op de sterke worteling van Firma MES in Den Haag wellicht toch beter is om voortaan daar te try-outen en in première te gaan. Desondanks speelden we de rest van de tournee meestal in flink volle zalen. We kijken overall dus met een tevreden gevoel terug op de speelreeks.

De 4 voorstellingen in Theater aan het Spui in Den Haag hebben we gespeeld met Engelse boventitels, om te onderzoeken of we zo ook internationaal publiek met ons werk konden bereiken. We

werkten hiervoor samen met het *language no problem* programma van Het Nationale Theater. We vonden het verhaal van *De Tempel* (dat immers in Amerika speelde) hiervoor een goede test-casus. We kunnen op basis van de kassa-gegevens van het theater niet achterhalen hoeveel niet-Nederlandstaligen een kaartje hebben gekocht. De acteurs merkten tijdens het spelen echter dat meerdere mensen in het publiek steeds naar de boventitels keken. Wat ons betreft is dit dus een geslaagd experiment. Als de financiële mogelijkheden hiertoe in de toekomst aanwezig zijn, wil Firma MES haar werk in de toekomst vaker toegankelijk maken voor een internationaal publiek.

DE VIERDE MACHT

beeldverslag door striptekenaar Floor de Goede

Firma MES speelde van 22 november 2023 t/m 2 februari 2024 de locatievoorstelling *De Vierde Macht* in het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor uitverkochte zalen.

Aanleiding en inspiratie

Gevoed door de voortdurende 'crisis' waar onze overheid zich in bevindt én geprikkeld door onze eigen nieuwsgierigheid naar de wereld in de hoge torens bij Centraal Station, kozen we er opnieuw voor een verborgen Haagse wereld inzichtelijk te maken voor een breed publiek.

Directe aanleiding en inspiratie werden gevormd door de podcast-opdracht die onze makers Daan en Roos in 2022 en 2023 verrichten voor het overheidsplatform Dialoog en Ethiek: *Hallo Hannah* was een podcast over de morele dilemma's waar ambtenaren in hun werk tegenaan lopen. Voor de podcast zijn Roos en Daan Nederland en België doorgereisd om verschillende ambtenaren voor de microfoon te krijgen. Dit leverde indringende en soms ook schokkende verhalen op; verhalen waarin ambtenaren tegen hiërarchische structuren en vooroordelen aanbotsen. Ook gaven de interviews inzicht in hoe ministeries 'werken' en in het spanningsveld overheid-burger-politiek-pers waarbinnen ambtenaren hun werk moeten doen.

Richting het einde van het maakproces gebeurde er iets interessants: de podcast 'lekte' voortijdig naar NRC en eind februari 2023 verscheen een artikel in NRC³ en een aflevering van de podcast *Haagse zaken*⁴, waarin fragmenten uit 'Hallo Hannah' - op dat moment nog volop in ontwikkeling - naar buiten werden gebracht. Dit vonden wij vooral vervelend voor de geïnterviewden, omdat zij hier geen akkoord op hadden gegeven en fragmenten van hun persoonlijke interviews plotseling in de krant stonden. Het plotselinge 'lek' naar de krant en de verhalen van de ambtenaren zelf, legden voor ons echter ook een heel interessante dynamiek bloot: die tussen ambtenaar en burger, ambtenaar en politiek en ambtenaar en pers. Voor ons als theatermakers – en als relatieve buitenstaanders – was het enorm fascinerend om deze gevoelde 'druk van buitenaf' eens van dichtbij mee te maken. Het riep allerlei interessante vragen op. Hoe dien je als ambtenaar zowel het belang van de samenleving (die roept om transparantie), het belang van je eigen werknemers (die beschermd moeten worden), en het belang van het ministerie dat je dient? Hoe houd je al die ballen hoog? We raakten door deze gebeurtenissen gefascineerd door deze vaak afgeschermd wereld en werden nieuwsgierig naar meer. We besloten dat deze fascinerende wereld een volledige publieksvoorstelling

³ Publicatie in NRC over podcast 'Hallo Hannah', d.d. 10 februari 2023. [Het was zo'n goed idee: een podcast over morele dilemma's van ambtenaren. Tot ze hem hoorden - NRC](#)

⁴ Podcast *Haagse Zaken* over podcast 'Hallo Hannah', d.d. 11 februari 2023. [De ambtenaren-tapes: een blik achter de schermen in Den Haag - NRC](#)

waard was en stelden onszelf de ambitie om deze voorstelling te spelen binnen het centrum van de ambtelijke macht: een ministerie.

Synopsis De Vierde Macht

In *De Vierde Macht* ontsloot Firma MES de onzichtbare binnenwereld van het centrum van de macht: een ministerie. Waar beleid en wetten worden bedacht, voorbereid en gemaakt. Waar duizenden ambtenaren op zoek zijn naar 'de nieuwe bestuurscultuur'. Een verborgen wereld waar je als normale burger zelden toegang toe hebt, met zijn eigen ongeschreven wetten en regels. Uit onderzoek van de Erasmus Universiteit blijkt dat 51% van de Nederlanders weinig of zeer weinig vertrouwen heeft in de overheid. Ook binnen de overheid heerst het idee dat 'het anders moet' en worden pogingen gedaan het vertrouwen te herstellen ('de nieuwe bestuurscultuur'). De roep om 'transparantie' wordt steeds luider. Maar hoe ziet dat er in de praktijk uit? En is transparantie wel altijd het antwoord? Wij vonden het als makers interessant en belangrijk om te focussen op de mensen die dit werk dag in dag uit doen.

Firma MES onderzocht in *De Vierde Macht* daarom het spanningsveld tussen burger, politiek en ambtenarij, juist nu het wantrouwen in onze overheid steeds meer toeneemt. Wat gebeurt daar, tussen de wolven en de straat? Hoe spreek je met z'n 180 duizenden met één mond? Hoe is het om te werken terwijl elke stap wordt vastgelegd, gecontroleerd en de buitenwereld argwanend meekijkt? Hoe transparant is transparant genoeg?

In de voorstelling word je als publiek welkom geheten door een vrijwilliger (gespeeld door Tommie Kinneging). Al gauw wordt de theatrale afspraak duidelijk: je bent geen bezoeker van een theatervoorstelling, maar je neemt als doodnormale burger deel aan een pilot van een rondleiding, zogenaamd bedacht door het ministerie in het kader van 'een open overheid'. Gedurende de voorstelling kom je erachter dat de goede bedoelingen van dit programma in het gedrang komen door een slechte uitvoerbaarheid ervan; de rondleiding blijkt om beveiligingstechnische redenen uiteindelijk zelfs helemaal niet door te kunnen gaan. De drie rijksambtenaren (de acteurs) die deze rondleiding in hun schoenen geschoven hebben gekregen, zitten dan ook met de burgergroep opgescheept in een zaaltje bij de ingang en moeten ter plekke een programma improviseren. Dit uitgangspunt maakt het alleen maar moeilijker om het gat tussen hen en de zo gevreesde 'burger' te dichten en het wantrouwen te verminderen.

Gast-acteur Tommie Kinneging in zijn rol als 'Chris', de vrijwilliger.

We zien de personages worstelen met het strakke keurslijf waar ze in zitten, waarin ze nauwelijks bewegingsvrijheid hebben. Ze willen dolgraag 'open en transparant' zijn, maar zijn tegelijkertijd doosbang voor de oordelende blik van de buitenwereld. Dat blijkt bijvoorbeeld als de betrokken ambtenaren bijna een hartverzakking krijgen als een journalist belt die lucht heeft gekregen van deze 'burgerpilot'. De wens om het goed te doen wordt bij de ambtenaren dus steeds overschaduwed door hun angst om het fout te doen. We zien de enorme druk die ook bij de ambtenaren thuis zijn tol eist. Dit wekt mededogen op, terwijl het tegelijkertijd ook vragen stelt over de verantwoordelijkheid van zowel de ambtenaren, als de journalistiek die hen op de hals zit, als ook de argwanende burger. Zo wordt steeds meer de onmogelijkheid voelbaar van het systeem waar we met zijn allen in zitten. De licht absurdistische speelstijl past goed bij de absurditeit van deze situatie, waardoor gek genoeg juist een realistisch beeld wordt geschetst. Uiteindelijk mondt het uit in een poëtisch verbeelde systeemcrash: waar de ene ambtenaar

verstrikt raakt in de wollige taal die hij zelf de hele tijd uitkraamt, stelt de andere zich voor dat hij in de cockpit van een neerstortend vliegtuig zit, en zich er niet toe kan zetten om in te grijpen. De impact hiervan was voelbaar in de zaal. Of zoals een rijksambtenaar verzuchtte na het zien van de voorstelling: *“Het was een feest der herkenning dat omsloeg in een verdriet der herkenning.”*

Impact en publieksbereik

We zijn ontzettend trots op de impact die *De Vierde Macht* heeft gehad. Het duurde een tijd voor we eindelijk groen licht hadden van een ministerie. Mede daarom konden de tickets pas kort voor de speelperiode in de verkoop en was het erg spannend of we genoeg bezoekers zouden bereiken. De buzz bleek echter enorm snel op gang te komen en de hele speelreeks was binnen no time uitverkocht, ruim anderhalve maand voor de laatste speelbeurt. Daarom besloten we om de speelperiode te verlengen met twee extra speelweken in januari en februari 2024.

Roos Eijmers in haar rol als ambtenaar die het publiek meedeelt dat ze helaas tóch niet met de lift omhooggaan.

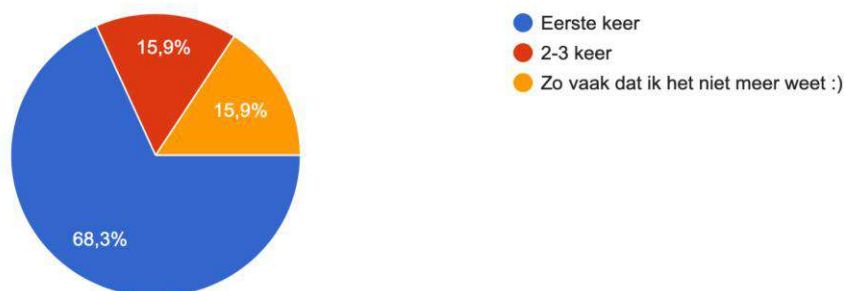
Vanwege de enigszins beperkte capaciteit konden we uiteindelijk niet aan alle vraag voldoen. Bijna dagelijks kregen we mails binnen van bezoekers die dolgraag op de wachtlijst wilden. Uiteindelijk speelden we in 2023 22 keer voor in totaal **1.280 bezoekers**.⁵ Van de 23 voorstellingen betrof het eenmaal een voorproefje van de voorstelling op het Spotlight Festival en was er 1 besloten voorstelling voor een groep van het ministerie van IenW.⁶ Wat opviel uit eigen publieksonderzoek onder regulier publiek, is dat we zeer veel nieuw publiek ontvingen.

⁵ We speelden *De Vierde Macht* in totaal 48 keer voor in totaal 2.349 bezoekers, maar een deel daarvan vond plaats in januari-februari 2024. Hierover berichten wij dus in het jaarverslag over 2024.

⁶ We speelden in 2024 nog meer voorstellingen voor aparte groepen, maar hierover zullen wij nader berichten in het jaarverslag over 2024.

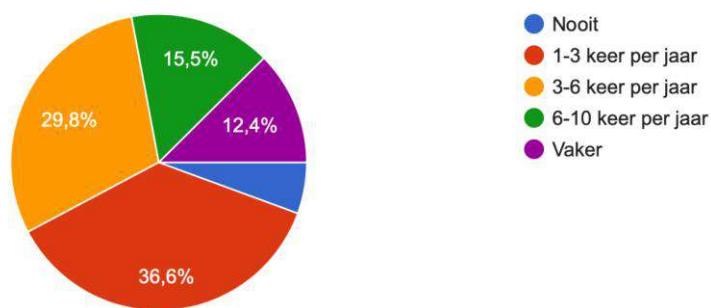
Hoe vaak heb je een voorstelling van Firma MES bezocht?

164 antwoorden

Hoe vaak ga je naar theater?

161 antwoorden

Redenen die ons insziens hebben bijgedragen aan het succes:

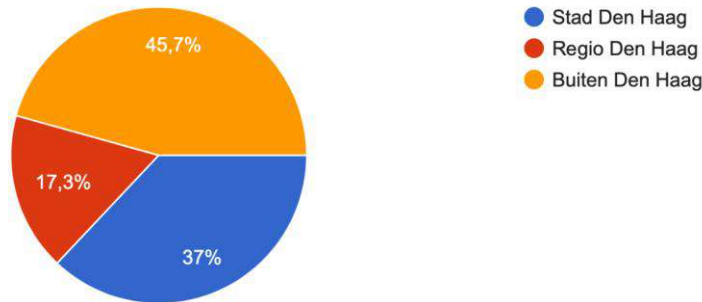
- Het openen van een gesloten wereld. Het is bijzonder dat het ministerie zijn deuren opent voor een voorstelling waar regulier publiek welkom is. Zoals vaker bij onze locatievoorstellingen merken we dat het veel nieuw publiek aantrekt en beweegt om een kaartje te kopen.
- Het actuele thema dat zeker in aanloop naar de verkiezingen steeds vaker terugkwam in het nieuws.
- Mond-tot-mond reclame. Aan het begin kregen we nog weleens wat verdwaald 'Koninklijke Schouwburg publiek' binnen: publiek dat is gewend in het pluche te zitten, waarbij de immersieve vorm van locatietheater niet altijd helemaal aansluit. Zoals we vaker hebben gemerkt, ging gedurende de speelperiode het verhaal echter rondzingen en kregen we steeds meer het juiste publiek in de zaal. Publiek dat zich wel graag laat verrassen door de vorm.
- De doelgroepen. We hadden ontzettend veel (rijks-)ambtenaren in de zaal die kwamen kijken naar de spiegel die we ze voorhielden. Het verhaal ging al snel rond op verschillende ministeries dat onze voorstelling een goede aanleiding was voor een gesprek over de dynamiek binnen de ambtenarij.
- De podcast Hallo Hannah die een jaar eerder uitkwam is enorm veel beluisterd en bekend onder zowel ambtenaren als regulier publiek met een interesse in het openbaar

bestuur. Veel mensen die ons nog niet als theatergezelschap kenden, hadden wel de podcast gehoord en kwamen om die reden op de voorstelling af.

Wat ook nog opvalt is dat bijna de helft van de bezoekers van buiten de regio Den Haag komt. De locatievoorstelling heeft dus een sterke landelijke uitstraling gehad. Leuk was dat er veel hooggeplaatste bestuurders kwamen kijken. Van een oud-minister, tot de staatssecretaris van OCW, tot de secretaris-generaal van OCW en andere hoge ambtenaren en politici.

Waar kom je vandaan?

162 antwoorden

Artistieke reflectie

De voorstelling is enthousiast ontvangen door pers en publiek. Ons voornemen om de droge wereld van ambtenaren te lijf te gaan met verbeelding en poëzie is gelukt en we zijn blij dat dit impact maakte op verschillende soorten publiek. De voorstelling functioneerde voor sommigen ingewijden als een spiegel terwijl het voor buitenstaanders juist meer een venster was om binnen te kijken in een nieuwe wereld. Deze dualiteit was voelbaar in de zaal en zorgde voor een spannende wisselwerking die ook steeds net veranderde, afhankelijk van de samenstelling van de zaal.

Omdat het tot ver in het maakproces onduidelijk was op welke locatie we zouden gaan spelen (en of het überhaupt zou gaan lukken op een ministerie), moesten we wendbaar en flexibel blijven. We begonnen dus materiaal te creëren zonder dat we de dramaturgische boog sluitend konden maken. In de vorm die we voor ogen hadden viel de dramaturgie namelijk deels samen met de route die het publiek aflegt. Waar we eerst nog fantaseerden over een theatrale rondleiding met koptelefoons, werd al snel duidelijk dat dit om beveiligingstechnische redenen niet ging lukken. We zijn bij drie verschillende ministeries langs geweest met ons verzoek. Vaak reageerde men welwillend, maar waren er uiteindelijk te veel beren op de weg. Uiteindelijk kwamen we via OCW Open terecht bij het ministerie van OCW, misschien geen gekke plek voor een theatergezelschap. Ook hier werden we continu met nieuwe beperkingen geconfronteerd, waar we vervolgens creatief mee om moesten gaan. Dat heeft gelukkig goed uitpakket. Uiteindelijk bleek de stroperige dynamiek waar wij mee geconfronteerd werden om dit project mogelijk te maken een uitstekende inspiratiebron die zich vrij letterlijk vertaalde in de theatrale situatie van de voorstelling (publiek dat vriendelijk wordt ontvangen, maar uiteindelijk het gebouw niet verder in mag).

Dat het goed lukte om flexibel te zijn, kwam niet in de laatste plaats door het ontzettend fijne artistieke team. Daarin zaten veel mensen waar we voor het eerst mee samenwerkten. De nieuwe samenwerking met toneelschrijver Jannemieke Caspers bleek daarin een schot in de roos. Er was vanaf het eerste moment een wederzijds vertrouwen, waardoor we snel konden schakelen en bijsturen. Zij schreef snel en veel materiaal en ze had er ook geen enkele moeite mee

Acteur Tommie Kinneging werd met zijn onhandige fysieke spel haast de verpersoonlijking van het bestuurlijk ongemak.

als wij dat materiaal vervolgens ook weer weggooiden of omgooiden. Deze werkwijze is niet vanzelfsprekend in het werken met een schrijver, maar was mogelijk omdat we goed in de geest van de ander konden gaan zitten. Waar wij het voortouw namen in de research en haar voedden met al onze fascinaties en ontmoetingen, voegde zij een poëtische en speelse laag toe die de tekst en de voorstelling optilde. Het lukte haar om de dilemma's op een theatrale manier te verwerken waardoor de research wel voelbaar was, maar niet zo expliciet werd zoals in sommige andere voorstellingen van ons. Het leverde naast verbeelding ook meer emotionaliteit en beleving op.

Het tekstmateriaal gaf ook aanleiding om te zoeken naar een wat meer uitvergroete speelstijl die op de goede manier zou clashen met de steriele locatie. Samen met mede-maker Ozan Aydogan gingen we dit onderzoek aan en we werden daarbij een dag geholpen door mime-regisseur Rianne Meboer. Door dit aan het begin van het proces te doen, hadden de acteurs een extra fysieke ingang in het zoeken tijdens de repetities. Dit is duidelijk te zien in het eindresultaat. Het subtiele geluidsontwerp van Kaspar Schellingerhout zorgde voor een nog grotere laag van verbeelding. Akelei Loos maakte een kostuumontwerp waarbij de drie figuren rechtstreeks uit de ruimte lijken te zijn voortgekomen, opgetild en realistisch tegelijk. Uiteindelijk heeft het geresulteerd in een bijzondere voorstelling die het gesprek over onze overheid op gang heeft gebracht, zowel binnen als buiten de ministeries. Naast de lachsalvo's die tijdens de voorstelling door het ministerie rolden, waren bezoekers regelmatig tot tranen geroerd, wat ons sterkte in het idee dat ons doel om impact te maken en pijnpunten voelbaar te maken, behaald was.

Productioneel

De grootste uitdaging rond dit project zat in de clash tussen de dynamiek van een theatergezelschap en dat van een ministerie. We waren steeds opnieuw in contact met ogenschijnlijk enthousiaste beleidsmedewerkers van verschillende departementen die het belang van de voorstelling volledig onderschreven. Vervolgens ontstond er steeds een periode van "meestribbelen" totdat het doodbloedde of toch werd afgeschoten en we bij een nieuw departement aanklopten of werden doorgestuurd. We stonden op een gegeven moment voor de keuze om door te gaan met het plan om de voorstelling op een ministerie te spelen (maar dan wel onze planning volledig aan te passen) óf een alternatieve locatie te kiezen. Omdat we overtuigd waren van de meerwaarde kozen we uiteindelijk voor dat eerste, maar dat had wel tot gevolg dat de beschikbaarheden van ons team een stuk lastiger werden. Ozan Aydogan moest worden vervangen door Tommie Kinneging. Hij heeft de rol gelukkig in moordend tempo eigen gemaakt. Ook ons productionele team was minder beschikbaar waardoor er veel op de

schouders terecht kwam van de leden van het artistieke team. Gelukkig werden we ondersteund door een betrokken poule van vrijwilligers, die elke avond hielpen met het ontvangen en het begeleiden van het publiek.

De vertraging die ontstond had ook zijn weerslag op de slagkracht van het marketingteam en op de ticketverkoop bij Het Nationale Theater (HNT), die meerdere keren uitgesteld werd. Gelukkig was dit niet te merken in de uiteindelijke kaartverkoop. Ook de strenge beveiligingseisen en de identificatieplicht van ons publiek in combinatie met de AVG-regels bij de kassa van HNT was een lastige tegenstrijdigheid die een hoop extra administratief werk heeft opgeleverd voor zowel HNT als Firma MES.

De drie 'ambtenaren' leggen de eed af.

Vervolg

Het grote succes van *De Vierde Macht* smaakt naar meer. In april 2024 komen we daarom korte tijd terug met de voorstelling op het ministerie van OCW: we spelen een aantal besloten voorstellingen voor aparte groepen Rijksambtenaren van diverse ministeries. Hiertoe is besloten vanwege de vele verzoeken die wij hiervoor ontvingen. Verder gaat *De Vierde Macht* in het najaar van 2024 op tournee door het land in het reguliere vlakke-vloer-circuit. De verkoop hiervan wordt momenteel verricht door ons impresariaat en er vormt zich al een mooie speellijst. Deze tourende versie wordt een volledig nieuwe variant van de voorstelling, omdat de oorspronkelijke productie volledig op de locatie van OCW is ontwikkeld. De tournee zal plaatsvinden onder het mom van 'de ambtenaren trekken het land in om de burger te ontmoeten'. We maken gebruik van bestaand materiaal, maar zullen i.s.m. Jannemieke Caspers ook nieuw materiaal ontwikkelen, waarin het perspectief van 'de burger' een prominentere plek zal krijgen in de dramaturgische lijn.

THE GAIA HYPOTHESIS

Een onewoman elektro-opera over een diepzeevis, een ruimtesonde en een menselijke cel, internationale première september, Nederlandse reisetournee najaar 2023

Lindertje Mans neemt je in deze solo mee in een gedachte-experiment. Ze transformeert tot een diepzeevis, een ruimtesonde en een menselijke cel: drie personages die in meeslepende synthpop songs hun visie op de mensheid geven. Het doel van deze performance was om een nieuwe wereld te creëren en nieuw gedachtegoed over de toekomst van de aarde en de mens daarin te verbeelden. Om het perspectief te verleggen naar dat van niet-menselijke personages en entiteiten. Hierbij werd Lindertje geïnspireerd door het gedachtegoed van de Gaia-hypothese maar ook door de filosofie van eco-feministisch wetenschapsfilosoof Donna Haraway. Het resulteerde in een zinderende onewoman elektro-opera met bedwelmende songs, betoverende kostuums en verrassende transformaties. Gesproken tekst, soundscapes en songs vormden een totaalcompositie die de aandacht nooit liet verslappen.

Lindertje Mans als haar personage ruimtesonde 'Luna 19' - foto: Joris-Jan Bos

Inhoud

De voorstelling is een Engelstalige muzikale performance waarin je door middel van een geleide fantasie als publiek meegenomen wordt naar verschillende uithoeken van onze planeet: eerst naar de zeebodem, waar Lindertje transformeert tot een diepzeevis. Deze non-binaire diepzeevis is blij met diens positie in de zee, een kijkt met argwaan naar de mensfiguren (James Cameron, Victor Vescovo) die met veel bombarie de zeebodem proberen te bereiken “Why al the effort, crazy critter?”. In een vlamme song maant de vis de indringers om diens domein te verlaten en met rust te laten.

Vervolgens neemt Lindertje je - wederom via een geleide meditatie - mee in een nieuwe richting: door de verschillende lagen van de atmosfeer. Bij de buitenste rand aangekomen, transformeert ze tot een in ongebruik geraakte Russische ruimtesonde. Deze “Luna 19” - een stuk ruimteafval dat door mensen is achtergelaten en vergeten - is eenzaam en verlangt ernaar zich onderdeel van een geheel te voelen. “This Gaia theory, am I a part of it?”.

Ten slotte beweegt de performance naar binnen, in het eigen lichaam: Lindertje wordt een lichaamscel. Deze cel beschrijft hoe de kleinste bron van leven alles al in zich draagt. Vervolgens maakt de cel zich bekend als eicel, en vraagt aan de performer: wat heb jij nodig om verbinding te voelen? “Do you need to breed your own Messiah or are you happy knowing Gaia?” Een spannende en kwetsbare onderlaag over vruchtbaarheid en het al dan niet hebben van een kinderwens.

Ten slotte vraagt performer Lindertje zich af: “what if I truly surrender?” en dit resulteert in een laatste uitbundige song waarin Lindertje probeert te verdwijnen in een ultieme poging zich te verbinden met alles.

The Gaia Hypothesis beleefde de Nederlandse première in april 2022 en ging in het najaar van 2023 op reprise-tournee door het land, t/m januari 2024. Ook speelde Lindertje in aanloop naar de reprisetournee delen uit de voorstelling op Spotlight festival Den Haag, Museumnacht Dordrecht en Theater on Tour in Enschede. In 2023 vond verder een ander hoogtepunt plaats: de eerste internationale première van Firma MES, op het Tête-à-Tête Opera Festival in The Cockpit Theatre in Londen!

Artistieke reflectie

Zoals in het jaarverslag 2022 beschreven, zijn we erg blij met deze performance, die een geslaagde artistieke samenwerking is van maker/performer Lindertje, regisseur en vormgever Thomas, componist/geluidsontwerper Roald van Oosten, kostuumontwerper Anne-Rixt Gast, dramaturg Emke Idema en lichtontwerper Marco Alibux. Voor de herneming afgelopen seizoen hebben Thomas en Lindertje het materiaal nog eens grondig opnieuw bekeken. Dit resulteerde in een kleine inkorting in het eerste deel, en enkele aanpassingen in het lichtplan. Tijdens de nieuwe speelbeurten bleek opnieuw dat de voorstelling goed werkt op meerdere lagen. De visuele aantrekkelijkheid en meesplepende muziek maken het werk toegankelijk, terwijl de tekst diepere lagen en filosofische vragen aanboort. Hier bleek op elke speelplek weer goed op gereageerd te worden. Helemaal bijzonder was het spelen voor een volledig Engelstalig publiek in Londen. Hier werden nog meer nuances in de tekst opgepakt. We kregen onder meer complimenten van geroemd toneelschrijver Martin Crimp die bij de voorstelling aanwezig was. En we ontvingen een lovende recensie op theaterwebsite The Stage.

Productioneel

We hadden voor deze herneming enkele spelrepetities en twee montagedagen ingepland. Helaas was Lindertje ziek in de week dat deze gepland waren, en moesten we de geplande openingsvoorstellingen in Theater aan het Spui afzeggen.⁷ De montagedagen hebben zonder haar wel plaatsgevonden; hierin hebben Thomas en technisch producent Dario Giustarini gewerkt aan het tour-klaar maken van de voorstelling. Lindertje is daarna gaan spelen zonder de geplande repetitiedagen te hebben doorlopen. Dit bleek te lukken maar ze ondervond hier als speler wel hinder van, zeker in combinatie met de resterende luchtwegklachten. Uiteindelijk is de tournee succesvol verlopen, met een bomvolle zaal in Den Haag als (bijna) afsluiter in januari.

Daarnaast was de speelbeurt in Londen productioneel complex, vooral door de regels omtrent het uitvoeren van goederen over de grens. Het verkrijgen van het hiervoor benodigde ATA Carnet bleek een bureaucratische uitdaging. Het heeft ons wel waardevolle ervaring opgeleverd voor volgende internationale speelbeurten.

⁷ Een vervangende datum werd gevonden in januari 2024.

Marketing

Naast de beelden en scènefoto's die we al hadden, hebben we in 2023 vooral gebruik gemaakt van het filmmateriaal van de videoversie die we tijdens de vorige tournee met filmmaker Tanja Busking maakten. Hieruit destilleerden we ook een veelbekeken trailer en fragmenten van verschillende songs die het goed deden op social media. Verder kregen theaters natuurlijk een pakket met posters, flyers, en online materiaal alsook een rechtenvrij interview. In Amsterdam en Den Haag hebben we zelf een postercampagne ingezet, omdat we daar meerdere speelbeurten hadden. Verder hebben we enthousiast publiek na afloop opgeroepen online iets over de voorstelling te delen, wat regelmatig gebeurde.

Lindertje, zo'n mooie avond gehad, dankjewel, wat een heerlijke show, met alles, allergrootste en allerkleinste en zo mooi evenwicht gevonden, en met rust en ruimte erin én te gekke muziek en kostuums.
-Han van Wieringen, schrijver

In Londen kregen we onze eerste internationale recensie. Verdere Nederlandse pers-aandacht bleef beperkt omdat het een herneming was. Heel leuk waren de reacties die voortkwamen uit het publieksonderzoek dat we uitvoerden na de speelbeurt in Theater aan het Spui.

Publieksbereik

We bereikten met deze reprisereeks in 2023 **1.000 bezoekers**, inclusief de (kleine capaciteit) speelbeurten op het Spotlight festival Den Haag, Museumnacht Dordrecht en Theater on Tour in Enschede. Het totaal aantal bezoekers van de hele Gaia-reeks ligt hoger omdat drie speelbeurten in 2024 vielen.

Toekomst

Samen met Talitha Stijnman hebben we een internationale inventarisatie gemaakt voor het spelen van ofwel deze performance of toekomstig nieuw werk van Lindertje in het buitenland. Dit heeft geleid tot een aantal nieuwe contacten en een (voorlopige) longlist van focuslanden: Italië, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Met sommige connecties liggen grove schetsen voor een samenwerking, zoals met het Dublin Fringe Festival, Farnham Maltings en Assembly Festival. Bij andere plekken is in ieder geval sprake van een uitgesproken interesse: Kilowatt Festival in Umbrië en Cultuurhuis BASE Milano willen graag in contact en op de hoogte blijven van komende projecten. We hopen een aantal van deze contacten te verzilveren voor Lindertjes nieuwe performance Chicks in Dialogue.

Een selectie uit de reacties in ons publieksonderzoek:

“Nóg beter dan ik had verwacht. Krachtig!”

“Bedankt voor het visuele en auditieve spektakel. Lekker kort in vergelijking met het hele boek van James, en net zo effectief. De meest educatieve striptease die ik ooit heb gehad, al was het niet helemaal in lijn met mijn christelijke normen en waarden.”

“Het was echt een vette voorstelling! Ik heb sinds De Onaantastbaren elke voorstelling bezocht van jullie en elke keer is het weer top kwaliteit. Ik vind theater één van de hoogste kunstvormen en jullie bewijzen dat keer op keer!”

“Loved the show   ”

4. Opdrachten voor externen

PODCAST 'HALLO HANNAH'

Een podcast waarin ambtenaren vertellen over de ethische kant van hun vak. Verschenen op 22 maart 2023.

In het voorjaar van 2022 is Firma MES in contact gekomen met het platform Dialoog en Ethiek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie. Dit platform is gericht op het op gang brengen en begeleiden van gesprekken over ethische dilemma's in de ambtenarij. Dit naar aanleiding van de Toeslagenaffaire en de aanbevelingen in het parlementaire rapport 'Ongekend Onrecht'⁸. Onderdeel van Dialoog en Ethiek is het Hannah Arendt Podium, dat gesprekken en activiteiten organiseert gericht op het verbeteren van het morele kompas en ambtelijk vakmanschap van ambtenaren, waarbij het werk van filosofe Hannah Arendt als uitgangspunt wordt gebruikt.

In opdracht van het Hannah Arendt Podium werkten Roos en Daan in 2022 en 2023 aan de podcast 'Hallo Hannah', waarvoor ze rijksambtenaren interviewden over de morele dilemma's waar zij in hun werk tegenaan lopen. Een unieke blik in een wereld die normaal gesloten blijft, omdat van rijksambtenaren vooral wordt verwacht dat ze achter de schermen stilletjes hun werk doen en zij in principe niet in het openbaar mogen spreken over hun werk.

Voor de podcast zijn Roos en Daan Nederland en België doorgereisd om verschillende ambtenaren voor de microfoon te krijgen. Dit leverde indringende en soms ook schokkende verhalen op; verhalen waarin ambtenaren tegen hiërarchische structuren en vooroordelen aanbotsen. Ook gaven de interviews inzicht in hoe ministeries 'werken' en in het spanningsveld overheid-burger-politiek-pers waarbinnen ambtenaren hun werk moeten doen. De podcast verscheen op 22 maart 2023. Eind februari 2023 verscheen een artikel in NRC⁹ en een aflevering van de podcast Haagse zaken¹⁰, waarin fragmenten uit 'Hallo Hannah' - op dat moment nog volop in ontwikkeling - naar buiten werden gebracht. Dit vonden wij vooral vervelend voor de geïnterviewden, omdat zij hier geen akkoord op hadden gegeven en fragmenten van hun persoonlijke interviews plotseling in de krant stonden.

We vinden het echter fijn dat we onze artistieke capaciteiten ook kunnen inzetten voor dit soort bijzondere uitingen en hopen met deze podcast bij te dragen aan ruimte voor gesprek over dit soort dilemma's, passend bij onze missie om verder te kijken dan een spandoek of krantenkop. Het maakproces van deze podcast leverde ons ook de inspiratie op voor onze voorstelling *De Vierde Macht*, die eind 2023 in première ging.

BIJDRAGE CIO-DAG

Op maandag 17 april speelde Roos een aangepaste versie van haar in 2019 gemaakte TECH-solo *ALICE* op de CIO-dag van de Rijksoverheid. Het betrof hier een opdracht voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, specifiek de DG Digitalisering en Overheidsinformatie. Op deze dag werden diverse rijksbrede trends en ontwikkelingen besproken aangaande digitalisering. Roos verzorgde de theatrale afsluiter van de dag, met een aangepaste versie van haar solo over artificial intelligence, waarin zij een hyperintelligente huishuidrobot speelt.

⁸ Tweede Kamer, Rapport 'Ongekend Onrecht' – d.d. 17 december 2020 - [20201217_eindverslag_parlementaire_ondervragingscommissie_kinderopvangtoeslag.pdf](https://www.tweedekamer.nl/documenten/20201217_eindverslag_parlementaire_ondervragingscommissie_kinderopvangtoeslag.pdf) ([tweedekamer.nl](https://www.tweedekamer.nl))

⁹ Publicatie in NRC over podcast 'Hallo Hannah', d.d. 10 februari 2023. [Het was zo'n goed idee: een podcast over morele dilemma's van ambtenaren. Tot ze hem hoorden - NRC](#)

¹⁰ Podcast Haagse Zaken over podcast 'Hallo Hannah', d.d. 11 februari 2023. [De ambtenaren-tapes: een blik achter de schermen in Den Haag - NRC](#)

5. Maatschappelijk draagvlak en diversiteit

Het is de missie van Firma MES om met ons werk verschillende perspectieven te laten zien op maatschappelijke en politieke vraagstukken. Dat gaat vaak om vraagstukken die complex zijn, of waar maatschappelijk veel weerstand of polarisatie over is. Op die manier willen we bijdragen aan een dieper begrip voor verschillende perspectieven en standpunten en op deze manier een positieve bijdrage leveren aan de samenleving. Het creëren van denkruimte zien wij als een belangrijke maatschappelijke opdracht.

In 2023 kwam deze doelstelling tot uiting in de diverse producties die wij ten tonele brachten, waarover wij hierboven reeds uitgebreid verslag hebben uitgebracht. De grootste maatschappelijke impact bereikten wij in 2023 met onze locatievoorstelling *De Vierde Macht* – waarmee we de gevoelde ‘voortdurende crisis’ van onze overheid en de betekenis daarvan voor ambtenaren heel invoelbaar maakten. Deze voorstelling had zowel veel impact op het reguliere publiek, dat een bijzonder inkijkje kreeg in een normaliter gesloten wereld. Maar ook op (Rijks)ambtenaren, die in grote getallen kwamen kijken en soms tot tranen geroerd waren over de herkenbaarheid van de in het stuk naar voren gebrachte worstelingen en emoties. Wij vinden het fijn om te merken dat we met deze productie ruimte hebben geboden aan de complexiteit van de thematiek en bij hebben kunnen dragen aan een actueel maatschappelijk debat over de rol van onze overheid en de verantwoordelijkheid van onszelf, als burger.

Code Diversiteit en Inclusie

Firma MES hanteert de Code Diversiteit & Inclusie en vindt het belangrijk om met haar werk ruimte te bieden aan de meerstemmigheid die de stad en onze samenleving rijk is. In ons meerjarenbeleidsplan hebben we een aantal doelen geformuleerd om ons gezelschap zowel richting de buitenwereld (programma, publiek) als van binnenuit (medewerkers, organisatie en partners) diverser te maken. We zijn goed op weg om deze doelen te verwezenlijken. We richten onze verantwoording op dit onderwerp in aan de hand van de vier P's.

Programma

In 2023 produceerden wij een divers palet aan voorstellingen, die varieerden in zowel inhoud als vorm. We bieden als Firma MES een herkenbaar programma, waarbij locatievoorstellingen vast onderdeel zijn van ons repertoire en vrijwel altijd op voldoende publiek kunnen rekenen. Ook landelijk bieden we consistent aanbod aan, dit jaar deden we dat met de tournee van *De Tempel* (première in Groningen), waarmee we ons oeuvre ook verrijkten met muzikale componenten. Firma MES is daarmee enerzijds consistent en herkenbaar in haar aanbod, maar blijft zich in haar programma ook steeds vernieuwen, op zoek naar nieuwe vormen. Met *De Tempel* plaatsen we een documentaire gebeurtenis bovendien in een actueel daglicht. Het verhaal van The People's Temple – een groepering waar bijzonder veel Afro-Amerikanen zich (in eerste instantie) toe aangetrokken voelden en het 'slachtoffer' van werden – is in zichzelf al bijzonder interessant en aangrijpend, maar roept ook veel vragen op over actuele onderwerpen als machtsmisbruik, discriminatie, idealisme en grensoverschrijdend gedrag.

We speelden verder opnieuw *The Gaia Hypothesis*, de tweede solo van maker Lindertje Mans die een geheel nieuwe vorm en toon heeft. Lindertje's werk is voor een belangrijk deel geïnspireerd op het ecofeminisme van filosoof Donna Haraway. Belangrijk in zowel het werk van Haraway als van Lindertje is dat we onszelf openstellen voor de kennis en wijsheid van onze mede-aardbewoners, en dus het centrale perspectief van de mens loslaten. Mensen planten, dieren, cellen, micro-organismen, ze zijn allemaal gelijk aan elkaar. Alleen door deze radicaal nieuwe manier van denken kunnen we op een waardige en waardevolle manier samen met de wezens om ons heen tot bloei komen in een tijd waarin zo veel op aarde stervende is. Het is een geheel nieuwe manier van denken, die in het bijzonder een jonge doelgroep van generatie Y en Z aanspreekt en ook gretig gehoor vindt bij een internationaal en een queerpubliek.

Wat daarnaast erg leuk is, is dat studenten van verschillende kunstopleidingen de Gaia-performance gebruiken als studiemateriaal, vaak in het kader van ecokritisch en posthumanistisch theater. Zo ontvingen we mails van studenten van HKU theater en de master dramaturgie aan de UvA. Daarnaast werd Lindertje geïnterviewd door een Braziliaanse PhD kandidaat aan de UVA voor zijn thesis in filosofie. Deze filosoof schreef ook een verdiepend artikel over de performance voor zijn website A casa de vidro.

Helaas is het in 2023 niet gelukt om een voorstelling met gebarentolk te spelen in samenwerking met HNT Onbeperkt. Bij de Haagse voorstellingen van *De Tempel* was reeds sprake van Engelstalige boventiteling, waardoor we óók een tolk erbij te veel van het goede vonden. Bij *De Vierde Macht* had het op zich goed gekund, maar de eerlijkheid gebied te zeggen dat het daar vanwege de flinke werkdruk er gewoon even bij is ingeschoten. We willen tijdens de tournee van *De Vierde Macht* in 2024 wel ècht tenminste één voorstelling aanbieden met tolk en zijn hierover reeds in contact met HNT Onbeperkt. .

“The Gaia Hypotheses hints at the future of theater – no longer a medium for chamber pieces, set in confined spaces, like it’s often the case in Ibsen, Strindberg or Williams. It’s theater that can evoke the cosmos inside a room, that can take us trippin’ to the extremes of the Earth, and beyond our planet to outer space. I also admire how embodied this play is – metamorphosis, after all, one of its main themes, is always a bodily change, a material transformation. This is theater rooted in biology and with deep philosophical remarks”

PhD-kandidaat Eduardo Caril de Moraes op A casa de vidro.

Partners

We hebben ook in 2023 met een breed palet aan partners samengewerkt, onder meer met Grand Theatre Groningen, Stichting Nic Bruckman Projecten en Emilie Pos (casting) rond *De Tempel*. Bij deze productie werkten we ook met een divers samengestelde cast en had componist Marc Alberto een belangrijke stem in het maakproces. Bijzonder was de samenwerking met de regionale koren, waaronder het Close2Gospel koor in Leiden o.l.v. Norman Ebicilio en het Afimo Surinaams vrouwenkoor uit Den Haag. Bij *De Vierde Macht* werkten we succesvol samen toneelschrijfster Jannemieke Caspers en met mede-makers en gastacteurs Ozan Aydogan en Tommie Kinneging. Hiermee hebben wij ons palet van mede-makers weer verder en bestendig uitgebreid (Jannemieke, Ozan en Tommie worden ook weer betrokken bij de 2024 tour-versie en we verliezen hen ook voor de toekomst niet uit het oog).

Een belangrijke partner in 2023 was wederom het Rijksbrede Programma Dialoog en Ethiek, onderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie. Op verzoek maakten wij de podcast ‘Hallo Hannah’ over de ethische dilemma’s waar ambtenaren in hun werk mee te maken krijgen. Wat op voorhand niet bewust de insteek was, maar uiteindelijk een hele belangrijke lijn was in de podcast, is het impliciete racisme waar veel ambtenaren met een bi-culturele achtergrond regelmatig mee te maken krijgen, juist ook op hun eigen werk en via collega’s. We zijn blij dat we middels deze podcast een stem hebben kunnen geven aan mensen die dit ervaren, zodat er een beter gesprek over mogelijk is. Verder werkten we voor Roos’ bijdrage aan de CIO-dag ook samen met het ministerie van BZK en ontvingen we een groep medewerkers van het ministerie van IenW bij *De Vierde Macht*.

Publiek

Het is in 2023 goed gelukt om specifieke doelgroepen (zoals Rijksambtenaren) naar ons voorstellingen te krijgen. We bereikten verder relatief veel jong publiek op de festivals in Enschede en Dordrecht waar Lindertje o.a. haar solo speelde. Ons publiek is verder divers samengesteld qua leeftijd: we zetten standaard in op onze kerndoelgroep 20-40, maar bereiken structureel groepen mensen uit alle leeftijdscategorieën. De samenwerking met de

regionale koren bij *De Tempel* leidde ook tot voorstellingsbezoek van mensen die normaliter niet zo vaak het theater bezoeken.

Middels de boventiteling bij de Haagse speelbeurten van *De Tempel* bereikten we voor het eerst (met ons collectieve werk) ook internationaal publiek. Hoeveel niet-Nederlandstaligen er uiteindelijk in de zaal zaten is op basis van de kassa-informatie helaas niet te achterhalen, maar er werd aantoonbaar naar de boventiteling gekeken. Hierbij heeft Firma MES een bijdrage geleverd aan het versterken van het Engelstalige aanbod in Den Haag.

Tot slot bereikten we met het spelen met Lindertje's solo *The Gaia Hypothesis* in Londen een klein internationaal publiek. Een mooie eerste stap voor Firma MES.

Personeel

Op het gebied van vrouw-man verhoudingen is Firma MES zeer in balans. De zakelijk leiding is in handen van een vrouw en twee van de drie acteurs van Firma MES zijn vrouwen. Zij schrijven en construeren veel van de door ons gespeelde personages zelf. Dat klinkt misschien vanzelfsprekend (en voor ons is het dat ook), maar in de theaterwereld - waarin veel toneelstukken worden gemaakt en geschreven vanuit de 'male gaze' - is dit echt nog niet de norm, althans nog niet zo lang. Wij zijn er in het bijzonder trots op dat onze maker Lindertje Mans bij ons de ruimte krijgt voor haar eigen solo-werk en dat Roos Eijmers het afgelopen jaar veel gelegenheid had om haar liefde voor podcasts verder uit te diepen.

Verder is het afgelopen jaar bewust aangestuurd op een verbreding van ons makersbestand. De vaste (en overwegend witte) artistieke kern van Firma MES heeft rond producties altijd samenwerkt met een diversiteit aan vormgevers, maar we willen nu en in de toekomst ook meer ruimte bieden aan andere makers die een belangrijk onderdeel zijn van het héle maakproces (inclusief de concept-ontwikkeling). Doel van ons diversiteitsbeleid is niet om in ons jaarverslag een lijstje van bi-culturele makers op te sommen en daarmee een 'vinkje' te kunnen zetten. Dat doen we hier nadrukkelijk dus ook niet. De al dan niet bi-culturele makers waar we in 2023 mee hebben samengewerkt, hebben we in eerdere paragrafen al genoemd; die gaan we niet nog eens 'per ongeluk expres' onder dit kopje plaatsen.

We vinden vooral dat veelkleurigheid en veelstemmigheid volledig vanzelfsprekend zouden moeten zijn binnen Firma MES. Waar dat nog niet het geval is, werken we concreet aan verbetering. We streven hier niet alleen naar omdat we intrinsiek geloven in een meer representatieve culturele sector (al doen we dat ook), maar omdat meerstemmigheid en het bieden van verschillende perspectieven een essentieel onderdeel is van ons werk als documentaire theatermakers. De recente samenwerkingen met extra makers in het repetitielokaal bevielen heel goed en zetten we in de toekomst graag voort.

De casting voor de coproductie *De Tempel* organiseerden we in samenwerking met het castingbureau van Emilie Pos. Zij heeft bewust gestuurd op een divers palet aan auditanten, zodat de selectie op basis van artistieke vaardigheden en comptabiliteit met de rollen in het stuk tegelijkertijd resulteerde in een divers samengestelde cast.

Tot slot willen dat het bestuur van onze theatergroep op afzienbare termijn tenminste twee leden heeft met een bi-culturele achtergrond, en daarmee de samenstelling van ons multiculturele Den Haag beter reflecteert. Hier blijven we bij toekomstige bestuursvacatures aandacht aan besteden.

6. Bedrijfsvoering en cultureel ondernemerschap

Marketing en branding

Halverwege 2023 zijn we een succesvolle samenwerking gestart met twee nieuwe marketeers: Maayke Grootsholten en Kevin Brouwer kennen het Haagse veld erg goed en zijn in korte tijd onmisbaar geworden voor ons team. Met veel frisse ideeën en een rijk Haags netwerk, hebben we samen met hen de volledig uitverkochte zalen bij *De Vierde Macht* gerealiseerd en zijn we inmiddels (eindelijk) gestart met de nieuwe visuele identiteit en website.

De vernieuwde communicatiestrategie heeft een eerste aanzet gekregen in ons beleidsplan 2025-2028 en zal medio 2024 vaste vorm krijgen in de lancering van een vernieuwde website. Aandachtspunten daarbij zijn een verdere verdieping van de relatie met onze achterban en de focus op storytelling vanuit de makers voor het publiek.

Organisatie en Code Fair Practice

Firma MES hanteert de Code Fair Practice, betaalt honoraria en salarissen (grotendeels) conform CAO en biedt alle vaste medewerkers een passende pensioenvoorziening bij Zorg en Welzijn. We slagen er redelijk goed in om onze freelancers conform CAO te honoreren, al merken we daarbij soms wel dat de richtlijnen van de CAO niet altijd meer aansluiten bij de meer marktconforme tarieven van schaarse mensen.

De zakelijke functie bleek in 2023 kwetsbaar, toen na de zomer sprake was van een tijdelijk ziekte- en herstelproces. Het omvangrijke en brede zakelijke takenpakket – o.a. administratie, boekhouding, fondsenwerving, personeelsbeleid en strategie – rust binnen onze organisatie haast uitsluitend op één (parttime) persoon en dat is eigenlijk niet houdbaar. Met hopelijk meer structurele middelen vanaf 2025 hopen we de zakelijke functie in uren te kunnen uitbreiden en tevens zorg te dragen voor een betere ondersteuning middels een vast secretariael bureau, dat we zullen delen met Opera2Day. Daarnaast zal op bestuursniveau werk worden gemaakt van een passende vervangingsregeling voor de directie en zal een verzekering tegen arbeidsongeschiktheid worden afgesloten. In september 2023 is bestuurslid Josien Buys tijdelijk ingesprongen om de begroting en het activiteitenplan voor 2024 rond te krijgen. Zij heeft hiervoor een passend vergoeding ontvangen. In november is Maurice Dujardin aangetrokken om het proces richting het nieuwe beleidsplan 2025-2028 te begeleiden.

Werkdruk blijft binnen Firma MES een belangrijk aandachtspunt. Zeker in de aanloop richting *De Vierde Macht* is gebleken dat er ook binnen het artistieke team behoefte is aan meer structurele ondersteuning. We werken op productioneel vlak weliswaar prettig samen met diverse freelancers, maar juist ook in de conceptuele en opstartfase is veel behoefte aan meer organisatorische slagkracht. We hebben in het nieuwe beleidsplan een vaste creatief producent inbegroot en hopen daarmee 2025 van start te kunnen gaan met een meer structurele productionele bezetting.

Persoonlijke ontwikkeling

Bij de start van dit Kunstenplan hebben we werk gemaakt van professionalisering van ons opleidingsbeleid. We vinden het belangrijk dat Firma MES haar mensen de gelegenheid biedt zichzelf te blijven ontwikkelen. Vaste medewerkers hebben daarom sinds 2021 recht op € 750,- aan opleidingsbudget per jaar, lopend tot 2024. Binnen de door het bestuur vastgestelde kaders mogen medewerkers dit vrij besteden aan opleidingen en cursussen die bijdragen aan hun artistieke en persoonlijke ontwikkeling en carrièreperspectief. Vooral Lindertje heeft hier in 2023 gebruik van gemaakt. Zij volgde een 6 maanden durend opleidingstraject: het Postnatural Independent Program van het Institute for Postnatural Studies in Madrid.¹¹ In 2024

¹¹ Postnatural studies is een stroming die uitgaat van het idee dat in de huidige ecologische crisistijd we de natuur niet meer los van de mens kunnen zien en dat we op zoek moeten naar nieuwe

zullen eveneens meerdere opleidingstrajecten plaatsvinden, o.a. een interviewtraining bij Hanneke Groenteman (de artistieke kern) en een cursus aan de Schrijversvakschool (zakelijk leider).

Sociale veiligheid

Eind 2022 hebben we ons beleid op het gebied van sociale veiligheid geformuleerd. Er is inmiddels sprake van een vastgesteld beleidskader, waarin duidelijk staat opgetekend waar ongewenst gedrag uit kan bestaan, volgens welke waarden er bij Firma MES wordt gewerkt en wat eventuele stappen zijn die je kunt zetten als je een ongewenste situatie meemaakt. Het uitgangspunt van het beleid is dat we als medewerkers van Firma MES altijd aanspreekbaar zijn op gedrag en met elkaar een cultuur willen creëren waarin moeilijke situaties altijd bespreekbaar zijn en blijven.

Om dit verder in de organisatie te verankeren, hebben we een externe vertrouwenspersoon aangesteld, Marjolein de Waart. Zij opereert volledig onafhankelijk en brengt jaarlijks verslag uit aan de zakelijk leiding en het bestuur. In 2023 zijn er bij de vertrouwenspersoon geen meldingen binnengekomen. Naast de eigen vertrouwenspersoon wijzen wij ons personeel ook op het bestaan van Mores.online.

Bij de beleidsnotitie over sociale veiligheid zit ook alle informatie over de klachtenprocedure binnen Firma MES: als iemand sociaal ongewenst gedrag heeft ervaren, en hiervoor een formele klacht wil indienen, kan hij/zij/hen terecht bij de secretaris van het bestuur.

De informatie over sociale veiligheid, de klachtenprocedure en de vertrouwenspersoon, wordt voorafgaand aan elk project met alle leden van het team gedeeld, ook (juist) met de freelancers.

Financieringsmix

De financieringsmix van de jaarrekening 2023 is goed in balans en het boekjaar is afgesloten met een klein positief resultaat (€ 2.189,-). De publieksinkomsten zijn – met inachtneming van wat uitstel rond *De Vierde Macht* - op peil. Firma MES wordt verder structureel gefinancierd door de Gemeente Den Haag en het Fonds Podiumkunsten. Verder konden we in 2023 rekenen op de steun van diverse private subsidieverstrekkingen (Fonds 21, Zabawas, Lira, VSB Fonds, het Cultuurfonds, Tete a Tete Festival (de Nederlandse ambassade in het Verenigd Koninkrijk) en het SFPK) en op sponsoring van vrienden, fans en andere donateurs. Aanvullende sponsoring vonden wij in de samenwerking met OCW Open bij *De Vierde Macht*: zij leverden een bijdrage van € 5.338,- aan de beveiligingskosten.

“De samenwerking met OCW Open was dit jaar een absoluut hoogtepunt. Het was fijn schakelen met deze bevlogen club ambtenaren en zij hebben er met veel geboks en geduw voor gezorgd dat we eindelijk onze ‘droom’ – spelen op een ministerie – waar konden maken. De kosten voor beveiliging konden we delen, waardoor het project financieel behapbaar bleef.

– Marije, zakelijk leider

Bedrijfsconcepten en cultureel ondernemerschap

Daarnaast hebben we in 2023 onze financieringsmix wederom versterkt met het verrichten van diverse interessante opdrachten voor externe partners. De opdracht rond de podcast ‘Hallo Hannah’ kreeg in 2023 een vervolg, omdat er voor publicatie nog aanvullende werkzaamheden nodig waren. Verder speelde Roos haar TECH-solo *Alice* op de CIO-dag van de Rijksoverheid voor 400 genodigden en speelden we in het najaar een aparte voorstelling

verbindingen en nieuw soort categorieën. Zie meer info over het programma: [Postnatural Independent Program \(ips-independentprogram.org\)](https://ips-independentprogram.org) De sessies waren gedeeltelijk online en tweemaal live in Madrid.

van *De Vierde Macht* voor het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (In januari vonden nog meer van dergelijke groeps-voorstellingen plaats; hierover berichten wij in het jaarverslag over 2024). We zijn er trots op dat we met dergelijke opdrachten voor externen zowel onze inkomsten kunnen versterken, als weer veel relevante inspiratie en ideeën op kunnen doen.

Culturele partners

We werken in onze thuisstad Den Haag nauw samen met Het Nationale Theater. We zijn huisgezelschap van Theater aan het Spui: onze zaalvoorstellingen gaan hier meestal in première, en bij locatievoorstellingen verloopt onze kaartverkoop veelal via hun kassasysteem. In 2023 werkten we ook nauw samen met Grand Theatre Groningen, omdat *De Tempel* hier in première ging. Ook werkten we rond dit project samen met diverse regionale (amateur)-koren, wat een hele positieve ervaring was.

Impresariaat Bureau Berbee-Jansen is op landelijk niveau een vaste partner voor het aanbieden van ons werk aan theaters buiten Den Haag: in Nederland en België. De tournee van *De Tempel* verkochten we in 2023 zelf, maar dit was eenmalig en had te maken met het feit dat Berbee in datzelfde seizoen ook al *De Onaantastbaren* voor ons verkocht. Verder is Firma MES lid van het Haags Cultuuroverleg en van de Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK).

Internationalisering

In 2023 hebben we een vacature uitgezet voor een Kwartiermaker Internationaal, met de ambitie om de internationale mogelijkheden te verkennen voor het performance werk van Lindertje Mans. Deze functie is ingevuld door Talitha Stijnman.

7. Financiën

INKOMSTEN

Publieksinkomsten

De publieksinkomsten zijn in 2023 lager uitgevallen dan begroot. Dit heeft in de eerste plaats te maken met een iets lager aantal speelbeurten van *De Tempel* (uitkoopsommen) en ietwat tegenvallende bezoekersaantallen bij de try-outs in Groningen (partage). In de tweede plaats hebben de lagere inkomsten uit recette te maken met de uitgestelde planning van *De Vierde Macht*, waardoor een deel van de voorstellingen pas in 2024 plaatsvond. De iets lagere publieksinkomsten t.o.v. de begroting zijn dus met name een gevolg van een wijziging in de planning.

Sponsoring

Het betreft hier de kapitalisering van de ondersteuning die we rondom *De Vierde Macht* hebben ontvangen vanuit het programma OCW Open van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (€ 5.338,-). Deze bijdrage heeft betrekking op beveiligingskosten.

Overige directe inkomsten

We co-produceerden in 2023 de productie *De Tempel* in samenwerking met Stichting Bruckman Projecten en Grand Theatre Groningen. De totale co-productiebijdrage is in de jaarrekening gespecificeerd (€ 16.412,-).

Op het gebied van educatie zijn er in 2023 geen inkomsten geweest. Rondom *De Tempel* had dit te maken met de ietwat ongelukkige planning van de speelbeurten (veelal in of rond schoolvakanties); bij *De Vierde Macht* achtten we de thematiek iets te 'volwassen' voor scholieren. We hebben bij dit project dus vooral ingezet op het verkopen van extra bedrijfsvoorstellingen aan ministeries.¹² De inkomsten uit opdrachten van derden zijn een stuk hoger uitgevallen dan begroot, i.v.m. diverse interessante externe opdrachten. Het betreft de inkomsten uit de Podcast "Hallo Hannah", de bijdrage van Roos Eijmers aan de CIO-dag van de Rijksoverheid en de bedrijfsvoorstelling van *De Vierde Macht* voor het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Tot slot zijn tijdens de tournee van *De Tempel* en *The Gaia Hypothesis* door de theaters auteursrechten aan ons betaald over de uitkoop- en garantiesommen.

Vrienden en Fans

Het betreft hier de reguliere donaties vanuit onze vrienden en fans en enkele grotere bedragen van vriendelijke donateurs, die ons ook na coronatijd graag wilden blijven steunen.

Subsidiebaten

Firma MES kan steunen op een meerjarige structurele subsidie vanuit de Gemeente Den Haag (kenmerk 20221109-60487) en van het Fonds Podiumkunsten (DMS/HP/HPO/HON/164960502/5-1-2020). Tevens hebben we in 2023 eenmaal een aanvullende projectsubsidie van de gemeente ontvangen: € 13.000,- voor het project *De Vierde Macht* (20230424-04093).

Verder hebben we in 2023 projectsubsidies ontvangen vanuit VSB Fonds, Stichting Zabawas, Fonds 21, Lira Fonds, het Prins Bernhard Cultuurfonds, Tete a Tete Festival (de Nederlandse ambassade in het Verenigd Koninkrijk) en het SFPK.

¹² De meesten hiervan vonden plaats in 2024.

UITGAVEN

Beheerslasten personeel

De beheerslasten personeel zijn conform begroot. Het betreft hier het salaris van onze zakelijk leider Marije van Rest.

Beheerslasten materieel

De huisvestingskosten zijn wat hoger uitgevallen dan begroot i.v.m. een sterke stijging van de huurprijs, waar wij – helaas zonder resultaat – protest tegen hebben aangetekend. We houden kantoor in het voormalige Theater Concordia, aan het Hoge Zand.

De overige kosten beheerslasten materieel zijn conform begroot. Contributies hebben betrekking op de lidmaatschapsgelden van de NAPK, DIP, het Haags Cultuur Overleg en het Sociaal Fonds Podiumkunsten. Verder betreft het diverse software abonnementen.

Activiteitenlasten personeel

De activiteitenlasten personeel zijn redelijk conform begroot. Het betreft hier onder meer de salarissen van de artistieke kern en de honoraria van onze freelancers. Ook zijn hier de honoraria van Josien Buijs en Maurice Dujardin opgenomen. Het honorarium van onze PR-medewerker viel iets lager uit dan begroot, omdat in de zomer sprake was van een personele wissel.

Activiteitenlasten materieel

De activiteitenlasten materieel zijn wat hoger uitgevallen dan begroot. Zowel *De Tempel* als *De Vierde Macht* waren in productioneel-materieel zin best pittige producties: bij *De Tempel* bleken bijvoorbeeld de kosten voor overnachtingen hoger uit te vallen. En rond *De Vierde Macht* kregen we te maken met best hoge kosten voor beveiliging op locatie. Tegelijkertijd hebben we weer kunnen besparen op marketingkosten.

EIGEN VERMOGEN EN FINANCIËLE BESTENDIGHEID

Firma MES heeft – met inbegrip van de bestemmingsreserves – een redelijk eigen vermogen en een stabiele financiële basis. De stichting heeft in 2023 een liquidatiesaldo van 1,5 en kan daarmee goed aan toekomstige financiële verplichtingen voldoen. De stichting heeft een solvabiliteit van 34% en is daarmee goed in staat om onafhankelijk de opereren.

In 2022 is er een bedrag van € 5.862,- gereserveerd als bestemmingsreserve Opleidingen. De bestemmingsreserve komt voort uit niet gebruikt opleidingsbudget voor de medewerkers, welke zij tot uiterlijk 2024 kunnen besteden. We voegen hier vanuit het resultaat boekjaar € 758,- aan toe: dit is het niet gebruikte opleidingsbudget in 2023.

In 2021 en 2022 is er een bedrag van € 6.900,- gereserveerd als bestemmingsreserve Website. Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de ontwikkeling van een nieuwe website in 2022-2023. In 2024 gaat de nieuwe website daadwerkelijk gerealiseerd worden.

De herneming van de productie *The Biggest Lawsuit on the Planet* zal niet meer plaatsvinden. We hevelen in 2023 daarom de hiervoor gereserveerde bestemmingsreserve (€ 20.000,-) over naar de algemene reserve.

8. Prestatiegegevens

A.	PRODUCTIES	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
1	Nieuwe eigen producties totaal	aantal	1	1
2	Nieuwe coproducties totaal	aantal	1	1
3	Reprise eigen producties	aantal	1	2
4	Reprise coproducties	aantal		
5	Totaal producties (1+2+3+4)	som	3	4

C.	VOORSTELLINGEN/CONCERTEN (gezelschappen en producerende instellingen)	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
VOORSTELLINGEN/CONCERTEN				
1	Voorstellingen/concerten standplaats	aantal	33	34
2	Voorstellingen/concerten buiten standplaats	aantal	35	27
3	Voorstellingen/concerten buitenland	aantal	0	1
4	Totaal voorstellingen (1+2+3)	som	68	62
BEZOEKEN VOORSTELLINGEN				
5	Bezoeken voorstellingen/concerten in standplaats	aantal	2.094	2.365
6	Bezoeken voorstellingen/concerten buiten standplaats	aantal	2.950	1.777
7	Bezoeken voorstellingen/concerten buitenland	aantal	0	38
8	Totaal bezoeken voorstellingen (5+6+7)	som	5.044	4.180
<i>specificatie bezoeken</i>				
9	Gratis bezoeken	aantal	100	528
10	Betaalde bezoeken	aantal	4.944	3.652
11	Ooievaarspas bezoeken	aantal	50	0
12	CJP bezoeken	aantal	150	64

H.	CULTUURPARTICIPATIE: CURSUSSEN/LESSEN/WORKSHOPS IN DE VRIJE TIJD	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
CURSISTEN/DEELNEMERS OP LEEFTIJD				
1	Kinderen tot 12 jaar	aantal		
2	Jongeren van 12 tot 18 jaar	aantal		
3	Volwassenen 18 tot 55 jaar	aantal	0	255
4	Senioren 55+	aantal		
5	Totaal aantal cursisten/deelnemers (1+2+3+4)	som	0	255
6	waarvan doorgestroomd naar (theater)opleiding	aantal		
7	waarvan deelnemers ooievaarspas	aantal		
KLASSEN/GROEPEN OP LEEFTIJD				

8	Kinderen tot 12 jaar	aantal		
9	Jongeren van 12 tot 18 jaar	aantal		
10	Volwassenen 18 tot 55 jaar	aantal		
11	Senioren 55+	aantal		
12	Totaal aantal klassen/groepen (8+9+10+11)	som	0	0

J.	CULTUUREDUCATIE HAAGSE SCHOLEN	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
SCHOOLVOORSTELLINGEN HAAGSE SCHOLEN				
1	Schoolgebonden voorstellingen primair onderwijs	aantal	0	
2	Schoolgebonden voorstellingen voortgezet onderwijs	aantal	4	
3	Schoolgebonden voorstellingen MBO	aantal	0	
4	Schoolgebonden voorstellingen HO	aantal	0	
5	Totaal schoolgebonden voorstellingen (1+2+3+4)	som	4	0
LESSEN/ACTIVITEITEN CULTUUREDUCATIE HAAGSE SCHOLEN				
6	Schoolgebonden lessen/activiteiten primair onderwijs	aantal	0	
7	Schoolgebonden lessen/activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	10	
8	Schoolgebonden lessen/activiteiten MBO	aantal	0	
9	Schoolgebonden lessen/activiteiten HO	aantal	0	
10	Totaal schoolgebonden lessen/activiteiten cultuureducatie Haagse scholen (6+7+8+9)	som	10	0
BEZOEK SCHOOLVOORSTELLINGEN HAAGSE SCHOLEN				
11	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen primair onderwijs	aantal	0	
12	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen voortgezet onderwijs	aantal	250	
13	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen MBO	aantal	0	
14	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen HO	aantal	0	
15	Totaal bezoeken schoolgebonden voorstellingen (11+12+13+14)	som	250	0
DEELNEMERS LESSEN/ACTIVITEITEN CULTUUREDUCATIE HAAGSE SCHOLEN				
16	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten primair onderwijs	aantal	0	
17	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	200	
18	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten MBO	aantal	0	
19	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten HO	aantal	0	

20	Totaal deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten cultuureducatie Haagse scholen (16+17+18+19)	som	200	0
----	--	-----	-----	---

K.	CULTUUREDUCATIE NIET HAAGSE SCHOLEN	Eenheid	Raming 2023	Realisatie 2023
SCHOOLVOORSTELLINGEN NIET HAAGSE SCHOLEN				
1	Schoolgebonden voorstellingen primair onderwijs	aantal	0	
2	Schoolgebonden voorstellingen voortgezet onderwijs	aantal	1	
3	Schoolgebonden voorstellingen MBO	aantal	0	
4	Schoolgebonden voorstellingen HO	aantal	0	
5	Totaal schoolgebonden voorstellingen (1+2+3+4)	som	1	0
LESSEN/ACTIVITEITEN CULTUUREDUCATIE NIET HAAGSE SCHOLEN				
6	Schoolgebonden lessen/activiteiten primair onderwijs	aantal	0	
7	Schoolgebonden lessen/activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	4	
8	Schoolgebonden lessen/activiteiten MBO	aantal	0	
9	Schoolgebonden lessen/activiteiten HO	aantal	0	
10	Totaal schoolgebonden lessen/activiteiten cultuureducatie niet Haagse scholen (6+7+8+9)	som	4	0
BEZOEK SCHOOLVOORSTELLINGEN NIET HAAGSE SCHOLEN				
11	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen primair onderwijs	aantal	0	
12	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen voortgezet onderwijs	aantal	50	
13	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen MBO	aantal	0	
14	Bezoeken schoolgebonden voorstellingen HO	aantal	0	
15	Totaal bezoeken schoolgebonden voorstellingen (11+12+13+14)	som	50	0
DEELNEMERS LESSEN/ACTIVITEITEN CULTUUREDUCATIE NIET HAAGSE SCHOLEN				
16	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten primair onderwijs	aantal	0	
17	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten voortgezet onderwijs	aantal	100	
18	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten MBO	aantal	0	
19	Deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten HO	aantal	0	

20	Totaal deelnemers schoolgebonden lessen/activiteiten cultuureducatie niet Haagse scholen (13+14+15)	som	100	0
----	---	-----	-----	---

Wij plaatsen nog enkele opmerkingen bij het bovenstaande format voor de prestatiegegevens:

- Het totale publieksaantal van 4.180 is inclusief de speelbeurten op het Haagse Spotlight Festival van zowel *De Vierde Macht* als *The Gaia Hypothesis*. Deze bezoekers zijn bij de bezoekersaantallen voor Fonds Podiumkunsten meegenomen onder 'overige activiteiten'.
- Het totale publieksaantal 2023 is lager dan geraamd, maar dit is dus veroorzaakt door het feit dat *De Vierde Macht* opschoof in de planning en over de jaargrens heenging.
- De genoteerde aantallen in kolom H (Cultuurparticipatie in de vrije tijd) hebben betrekking op de deelname van de diverse regionale koren aan de productie *De Tempel*.
- Het aantal verstrekte vrijkaarten is hoog (528 kaarten). Wij hebben – met name rond premières – vrijkaarten verstrekt, maar het hoge aantal vrijkaarten in 2023 is vooral te verklaren door het feit dat we de deelnemende koorleden bij *De Tempel* hebben voorzien van een vrijkaartje. Zij hadden immers een rol in de voorstelling en deden – meestal – geheel vrijwillig mee. De financiële schade is voor ons beperkt, omdat wij bij de meeste theaters o.b.v. uitkoopsommen spelen.
- We hebben in 2023 verder geen educatieve activiteiten verricht voor of met scholieren. Rondom *De Tempel* had dit te maken met de ietwat ongelukkige planning van de speelbeurten (veelal in of rond schoolvakanties); bij *De Vierde Macht* achtten we de thematiek iets te 'volwassen' voor scholieren. We hebben bij dit project dus vooral in gezet het verkopen van extra bedrijfsvoorstellingen aan ministeries.¹³
- Leuk om nog te vermelden, is dat ook onze podcasts veel beluisterd worden. Het betreft inmiddels:
 - o 13.030 downloads van onze 2020 uitgebrachte podcast *De Affaire*.
 - o 24.536 downloads van de in 2023 gepubliceerde podcast *Hallo Hannah*.

¹³ De meesten hiervan vonden plaats in 2024.

9. Bestuur en medewerkers

Het bestuur van Stichting Theatergroep MES is d.d. 31 december 2023 als volgt samengesteld:

	In functie	Einde 1 ^e termijn	Einde 2 ^e termijn
De heer K. Feenstra (Vz)	27-06-2016	27-06-2020	27-06-2024
De heer R.G. Boogaard (pm)	16-03-2020	16-03-2024	16-03-2028
Mevrouw I.M. Demon	01-01-2021	01-01-2025	01-01-2029
De heer J.A.M.A. Sluysmans (secr)	01-12-2020	01-12-2024	01-12-2028
Mevrouw J.A.A.M. Buijs	01-03-2023	01-03-2027	01-03-2031

Bestuursleden van Stichting Theatergroep MES zijn onbezoldigd en worden voor vier jaar aangesteld. Naast hun bestuurswerk voor Firma MES is voorzitter Karel Feenstra lid van de Raad van Toezicht van Stichting New European Ensemble. Jacques Sluysmans is lid van de Raad van Toezicht van het Haags Historisch Museum. Ronald Boogaard is bestuurslid bij de Stichting Erik Vos Prijs.

Vaste medewerkers 2023 (in alfabetische volgorde):

Daan van Dijsseldonk (artistieke kern), Roos Eijmers (artistieke kern), Lindertje Mans (artistieke kern) Thomas Schoots (artistieke kern) en Marije van Rest (zakelijke leiding).

Personele bezetting	2023	Begroting FPK	2022
Uren werkweek FTE	3,9	4,9	3,9
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	3,9	4,69	3,9
Werknemers in tijdelijks dienst (bepaalde tijd)	0	0,21	0
Ingehuurde zelfstandigen/freelancers	3*	2,8	3*
Overige werkzame personen		-	
Stagiaire	0	-	0
Vrijwilligers	15	6	19

*Dit betreft een schatting. Er wordt rondom projecten met een brede poule van freelancers gewerkt.

Zakelijk leider Marije van Rest heeft begin 2024 aangekondigd toe te zijn aan een volgende stap en haar vertrek (na de zomer) aangekondigd. Per 1 juli 2024 wordt een nieuwe zakelijk leider aangenomen, met het oog op zorgvuldige overdracht.

Reflectie op Toepassing Wet Normering Topinkomens

Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. Firma MES is een klein gezelschap; de salarissen en honoraria vallen ruim binnen de normen van de WNT.

Governance Code Cultuur

Firma MES heeft een bestuur+directiemodel. De toezichthoudende functie wordt door het bestuur van de stichting uitgevoerd. Omdat het bestuur van de stichting op afstand opereert en slechts een toezichthoudende rol heeft, wordt binnenkort overgestapt op een Raad van Toezicht Model.

Het bestuur heeft in totaal vijf leden. De directie bestaat uit zakelijk leider Marije van Rest en de vier leden van de artistieke kern. De taakverdeling is helder belegd en er zijn duidelijke functieprofielen, zowel voor het bestuur als voor de directie. Het bestuur vergadert minstens drie keer per jaar. Bij deze vergaderingen is altijd de zakelijk leider en een deel van de artistieke kern aanwezig om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid. Het bestuur toetst haar eigen verantwoordelijkheid in een jaarlijkse tussentijdse evaluatie en bij bestuursvergaderingen worden de suggesties uit de Code gevolgd. Ook vinden er jaarlijks functioneringsgesprekken plaats met alle directieleden.

Het bestuur van de stichting draagt in samenspraak met de zakelijke en artistieke leiding van Firma MES zorg voor een zorgvuldig beleidsvoering, goed toezicht en een transparante verantwoording. Jaarplannen, jaarbegrotingen en projectbegrotingen worden door de directie voorbereid en aan het bestuur ter goedkeuring voorgelegd. Er is sprake van een beperkte volmacht binnen het door het bestuur vastgelegde beleidsplan en begroting.

Binnen Firma MES wordt op open en integere wijze samengewerkt, zowel binnen het team als op bestuursniveau. Er wordt toegezien op een zorgvuldige en verantwoorde omgang met de mensen en middelen van de organisatie. Met de externe accountant wordt jaarlijks stilgestaan bij de inrichting van de administratieve organisatie. En ook het interne systeem voor risicomanagement is up-to-date.

Productie	Datum uitvoering	Aanvang	Aantal bezoekers	Aantal betalende bezoekers	Soort activiteit	Verkoop-afspraak	Soort uitvoering	Landkeuze	Plaats	Podium	Zaal	Capaciteit	Aange-paste capaciteit	Festival?	Betreffende festival	Naam van de speellocatie	Locatie buitenland	
De Tempel	12-apr-23	20:00	43	25	reguliere uitvoering	partage	Try-out	Nederland	Groningen (GR)	Grand Theatre	Benedenzaal	163	94	Nee				
De Tempel	13-apr-23	20:00	40	7	reguliere uitvoering	partage	Try-out	Nederland	Groningen (GR)	Grand Theatre	Benedenzaal	163	94	Nee				
De Tempel	14-apr-23	20:00	53	23	reguliere uitvoering	partage	Try-out	Nederland	Groningen (GR)	Grand Theatre	Benedenzaal	163	94	Nee				
De Tempel	15-apr-23	20:00	152	55	reguliere uitvoering	partage	Premiere	Nederland	Groningen (GR)	Grand Theatre	Benedenzaal	163	160	Nee				
TECH (herneming)	19-apr-23	14:00	400	400	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)					Nee		Postillion Convention Centre Den Haag		
De Tempel	20-apr-23	20:15	105	85	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Theater Dakota	zaal 1	184	181	Nee				
De Tempel	22-apr-23	20:30	83	60	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Rotterdam (ZH)	Theater Walhalla	Kantine	142	139	Nee				
De Tempel	28-apr-23	20:30	99	80	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Utrecht (UT)	Stadsschouwburg Utrecht	Blauwe Zaal	180	177	Nee				
De Tempel	29-apr-23	20:30	91	73	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Leiden (ZH)	Theater ins Blau	Zaal zonder extra stoelen op vloer	164	161	Nee				
De Tempel	2-mei-23	20:30	121	83	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Amsterdam (NH)	Theater Bellevue	Grote Zaal	254	231	Nee				
De Tempel	3-mei-23	20:30	121	84	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Amsterdam (NH)	Theater Bellevue	Grote Zaal	254	231	Nee				
De Tempel	6-mei-23	20:00	58	52	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Amsterdam (NH)	Bijlmer Parktheater	Grote zaal	162	159	Nee				
De Tempel	10-mei-23	20:15	88	71	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Theater aan het Spui	Zaal 2	170	153	Nee				
De Tempel	11-mei-23	20:15	98	79	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Theater aan het Spui	Zaal 2	170	153	Nee				
De Tempel	12-mei-23	20:15	103	82	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Theater aan het Spui	Zaal 2	170	153	Nee				
De Tempel	13-mei-23	20:15	91	72	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Theater aan het Spui	Zaal 2	170	153	Nee				
De Tempel	17-mei-23	20:00	121	116	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Haarlem (NH)	Toneelschuur	Kleine theaterzaal	130	127	Nee				
De Tempel	19-mei-23	20:30	33	15	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Enschede (OV)	Concordia		160	142	Nee				
The Gaia Hypothesis (repris)	2-sep-23	23:00	30	0	overig	n.v.t.		Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Koninklijke Schouwburg	Het Paradijs	70	Ja	Spotlight Festival				
The Gaia Hypothesis (repris)	2-sep-23	20:00	30	0	overig	n.v.t.		Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Koninklijke Schouwburg	Het Paradijs	70	Ja	Spotlight Festival				
The Gaia Hypothesis (repris)	2-sep-23	20:45	30	0	overig	n.v.t.		Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Koninklijke Schouwburg	Het Paradijs	70	Ja	Spotlight Festival				
The Gaia Hypothesis (repris)	2-sep-23	21:30	30	0	overig	n.v.t.		Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Koninklijke Schouwburg	Het Paradijs	70	Ja	Spotlight Festival				
The Gaia Hypothesis (repris)	2-sep-23	22:15	30	0	overig	n.v.t.		Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Koninklijke Schouwburg	Het Paradijs	70	Ja	Spotlight Festival				
De Vierde Macht	2-sep-23	14:30	400	0	overig	n.v.t.		Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Koninklijke Schouwburg	Grote Zaal	682	Ja	Spotlight Festival				
The Gaia Hypothesis (repris)	8-sep-23	19:30	38	21	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	Verenigd Koninkrijk				60				The Cockpit - Londen	
The Gaia Hypothesis (repris)	16-sep-23	11:00	50	0	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Enschede (OV)	Vrijhof Cultuurcentrum	Zaal 1	150	50	Ja	Theater on Tour			
The Gaia Hypothesis (repris)	16-sep-23	12:00	50	0	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Enschede (OV)	Vrijhof Cultuurcentrum	Zaal 1	150	50	Ja	Theater on Tour			
The Gaia Hypothesis (repris)	16-sep-23	13:00	50	0	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Enschede (OV)	Vrijhof Cultuurcentrum	Zaal 1	150	50	Ja	Theater on Tour			
The Gaia Hypothesis (repris)	14-okt-23	22:00	50	0	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Dordrecht (ZH)	Schouwburg Kunstmin	Kleine zaal	180	Ja	Dordtse Cultuurmacht				
The Gaia Hypothesis (repris)	14-okt-23	21:00	50	0	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Dordrecht (ZH)	Schouwburg Kunstmin	Kleine zaal	180	Ja	Dordtse Cultuurmacht				
The Gaia Hypothesis (repris)	14-okt-23	20:00	50	0	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Dordrecht (ZH)	Schouwburg Kunstmin	Kleine zaal	180	Ja	Dordtse Cultuurmacht				
The Gaia Hypothesis (repris)	7-nov-23	20:30	86	84	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Amsterdam (NH)	Theater Bellevue	Grote Zaal	254	222	Nee				
The Gaia Hypothesis (repris)	8-nov-23	20:30	32	30	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Amsterdam (NH)	Theater Bellevue	Grote Zaal	254	222	Nee				
The Gaia Hypothesis (repris)	9-nov-23	20:00	45	45	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Arnhem (GLD)	Theater aan de Rijn	Bovenzaal	50	Nee					
De Vierde Macht	22-nov-23	18:00	36	35	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				49	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	22-nov-23	20:00	24	22	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	23-nov-23	20:00	50	48	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	24-nov-23	18:00	47	22	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	24-nov-23	20:00	50	19	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
The Gaia Hypothesis (repris)	25-nov-23	20:15	34	34	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Dordrecht (ZH)	Schouwburg Kunstmin	Kleine zaal	180	Nee					
The Gaia Hypothesis (repris)	28-nov-23	20:30	66	66	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Enschede (OV)	Wilminktheater	De Kleine Willem	300	Nee					
De Vierde Macht	29-nov-23	18:00	49	43	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				49	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	29-nov-23	20:00	42	39	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	30-nov-23	20:00	50	48	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	1-dec-23	18:00	48	48	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				48	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	1-dec-23	20:00	49	47	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	6-dec-23	18:00	47	44	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				48	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	6-dec-23	20:00	50	48	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
The Gaia Hypothesis (repris)	7-dec-23	20:30	29	25	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Maastricht (LI)	Theater aan het Vrijhof	Bovenzaal	110	Nee					
De Vierde Macht	7-dec-23	20:00	47	45	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
The Gaia Hypothesis (repris)	8-dec-23	20:30	67	63	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Amsterdam (NH)	Meervaart	blauwe zaal	275	Nee					
De Vierde Macht	8-dec-23	18:00	48	48	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				48	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	8-dec-23	20:00	50	47	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				50	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	13-dec-23	18:00	47	47	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				47	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	13-dec-23	20:00	46	46	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				46	Nee		Ministerie OCW		
The Gaia Hypothesis (repris)	14-dec-23	20:30	63	61	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	Hoofddorp (NH)	Schouwburg De Meerse	Kleine Zaal	275	Nee					
De Vierde Macht	14-dec-23	16:30	56	56	Betaalde lezing of inleiding	uitkoop		Nederland	s-Gravenhage (ZH)				56	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	14-dec-23	20:00	48	48	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				48	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	14-dec-23	15:00	56	56	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				56	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	15-dec-23	18:00	48	46	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				48	Nee		Ministerie OCW		
De Vierde Macht	15-dec-23	20:00	48	47	reguliere uitvoering	partage	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)				48	Nee		Ministerie OCW		
The Gaia Hypothesis (repris)	16-dec-23	20:15	40	39	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	s-Hertogenbosch (NE)	Verkadefabriek	Kleine zaal	106	Nee					
The Gaia Hypothesis (repris)	21-dec-23	20:00	40	30	reguliere uitvoering	uitkoop	Regulier	Nederland	s-Gravenhage (ZH)	Theater Dakota	zaal 1	184	Nee					

Geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording

Firma MES (Stichting Theatergroep
MES)

2023

	HUDIG BOEKJAAR 2023	BEGROTING	VORIG BOEKJAAR
Producties			
Nieuwe producties	1	1	2
Reprise producties	2	3	2
Nieuwe Co-producties	1	1	0
Reprise Co-producties	0		0
Totaal aantal producties	4	5	4

	HUDIG BOEKJAAR 2023	BEGROTING	VORIG BOEKJAAR
Bezoeken per categorie			
Nieuwe producties	980		3542
Reprise producties	1040		1413
Nieuwe Co-producties	1500		0
Reprise Co-producties	0		0
Totaal aantal bezoeken	3520	7250	4955

	HUDIG BOEKJAAR 2023	BEGROTING	VORIG BOEKJAAR
Regionale spreiding van voorstellingen/concerten			
Noord	4	3	
Oost	4	4	4
Midden		4	3
West	5	6	10
Zuid	2	5	9
Amsterdam	6	5	3
Rotterdam	1	1	5
Den Haag	28	46	38
Utrecht	1	1	2
Buitenland	1	3	
Uitvoering alleen online			
Totaal aantal uitvoeringen	52	78	74
Waarvan in standplaats	28	46	38
Waarvan schoolvoorstellingen	0	8	3

	HUDIG BOEKJAAR 2023	BEGROTING	VORIG BOEKJAAR
Regionale spreiding van bezoekers			
Noord	288		
Oost	194		155
Midden			1089
West	359		685
Zuid	69		596
Amsterdam	485		247
Rotterdam	83		345
Den Haag	1905		1562
Utrecht	99		276
Buitenland	38	350	
Uitvoering alleen online			
Totaal aantal bezoekers	3520	7250	4955
Waarvan in standplaats	1905		1562
Waarvan schoolvoorstellingen	0	725	270

Geaggregeerd overzicht prestatieverantwoording afgesloten jaar

Firma MES (Stichting Theatergroep
MES) 2023

	HUDIG BOEKJAAR 2023	BEGROTING	VORIG BOEKJAAR
Aanvullende gegevens bezoekers			
Reguliere voorstellingen	3520	6525	4685
Schoolvoorstellingen	0	725	270
Totaal	3520	7250	4955
Waarvan betalend (regulier)	2853	6325	4416
Waarvan niet betalend (regulier)	667	200	269

	HUDIG BOEKJAAR 2023	BEGROTING	VORIG BOEKJAAR
Overige gegevens activiteiten			
Educatieve activiteiten	0	30	0
Inleidingen	1	8	4
Anders/Overige (toe te lichten in verslag)	6	2	2
Totaal	7	40	6

Dit jaar is afgesloten op 30-4-2024

Begroting 2024

BATEN

1 Publieksinkomsten

1.a	Publieksinkomsten binnenland		
	<i>Recette</i>	10.660	
	<i>Uitkoop</i>	47.850	
	<i>Partage</i>	10.940	
2.a	Publieksinkomsten buitenland	0	
	Totale publieksinkomsten		<u>69.449</u>

2 Sponsorinkomsten

5.000
5.000

3 Overige directe inkomsten

3.a	Baten co-producent 00	0	
3.b	Educatie	650	
3.c	Opdrachten van derden	22.000	
3.d	Auteursrechten	0	
	Totaal 3: overige directe inkomsten		<u>22.650</u>

4 Totaal directe opbrengsten

97.099

5 INDIRECTE OPBRENGSTEN

5.1	Bijdragen particulieren inclusief vrienden	3.000	
5.2	Bijdragen van bedrijven	0	
5.3	Bijdragen van private fondsen	64.900	
5.4	Bijdrage van goede doelenloterijen	0	
5.5	Overige private bijdragen	0	
	Totaal 5: bijdragen uit private middelen		<u>67.900</u>

6 Totaal indirecte opbrengsten

67.900

7 Totaal eigen inkomsten

164.999

8 PUBLIEKE SUBSIDIES EN BIJDRAGEN

8.a	Meerjarige subsidie Fonds Podiumkunsten	141.942	
8.b	Meerjarige subsidie Gemeente Den Haag	229.354	
		371.296	

9 Totaal publieke subsidies en bijdragen

371.296

10 TOTALE BATEN

536.295

LASTEN

BEHEERSLASTEN

11 Beheerslasten personeel

11.a	Zakelijke leiding	50.415	
------	-------------------	--------	--

12 Totaal beheerslasten personeel

50.415

13 Beheerslasten materieel

13.a	<i>Huisvestingskosten</i>		
	Huisvesting	11.800	
	Onderhoud huisvesting	0	
	Subtotaal 13.a: huisvestingskosten		<u>11.800</u>

13.b *Afschrijvingskosten*

	Afschrijvingen	1.000	
	Subtotaal 13.b: afschrijvingskosten		<u>1.000</u>

13.c *Overige kosten*

	Reiskosten woon-werk	1.200	
	Kantoorbenodigdheden en inventaris	1.000	

	Financiële administratie	6.400		
	Accountant	6.000		
	Verzekeringen	3.000		
	Telefoonkosten	0		
	Portiekosten	0		
	Representatiekosten	750		
	Licenties en abonnementen	2.200		
	Lidmaatschappen	5.500		
	Corporate marketing budget	2.500		
	Studiekosten / Opleidingen	3.750		
	Subtotaal 13.c: overige kosten		<u>32.300</u>	
14	Totaal beheerslasten materieel			<u>45.100</u>
15	TOTAAL BEHEERSLASTEN			95.515
	ACTIVITEITENLASTEN			
16	Activiteitenlasten personeel			
16.a	<i>Vorbereitung</i>			
	Artistieke kern	101.572		
	Productieleider	14.500		
	Educatie-medewerker	2.500		
	Honoraria uit projecten - voorbereiding	39.400		
	Subtotaal 16.a: voorbereidingskosten personeel		<u>157.972</u>	
16.b	<i>Uitvoering</i>			
	Artistieke kern	152.358		
	Productieleider	0		
	Project PR medewerker	30.360		
	Honoraria IN projecten - uitvoering	27.125		
	Subtotaal 16.b: uitvoeringskosten personeel		<u>209.843</u>	
17	Totaal activiteitenlasten personeel			<u>367.815</u>
18	Activiteitenlasten materieel			
18.a	<i>Vorbereitung</i>			
	Decor/kostuum/rekwisieten	12.550		
	Subtotaal 18.a: voorbereidingskosten materieel		<u>12.550</u>	
18.b	<i>Uitvoering</i>			
	Techniek	17.000		
	Transport/reis- en verblijf/sejour	20.805		
	Subtotaal 18.b: uitvoeringskosten materieel		<u>37.805</u>	
18.c	<i>Communicatie</i>			
	Vormgeving	3.600		
	Drukwerk	3.000		
	Verspreiding	5.000		
	Advertenties	6.760		
	Registratie	3.250		
	Content creatie	1.000		
	Publieksonderzoek	0		
	Subtotaal 18.c: communicatie		<u>22.610</u>	
19	Totaal activiteitenlasten materieel			<u>72.965</u>
20	Extra lasten co-producties	0		0
21	TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN			<u>440.780</u>
	Som der lasten			<u>536.295</u>
	rente baten en lasten			<u>0</u>
	SALDO (EXPLOITATIERESULTAAT)			0

**Stichting Theatergroep MES
Valkenboslaan 161
2563 CK DEN HAAG**

Jaarrekening 2023

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1. Algemeen

1.1	Algemeen	3
1.2	Begrotingsoverzicht	4

2. Jaarrekening

2.1	Balans per 31 december 2023	6
2.2	Exploitatierekening over 2023	8
2.3	Toelichting op de jaarrekening	9
2.4	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	12
2.5	Toelichting op de staat van baten en lasten	18

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

1.1 Algemeen

Oprichting

Blijkens de akte d.d. 9 februari 2009 werd de stichting Stichting Theatergroep MES per genoemde datum opgericht.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 27336714.

Doelstelling

De doelstelling van Stichting Theatergroep MES wordt als volgt omschreven:

- a) Het uitbrengen van theaterproducties en het ontwikkelen van de middelen waarmee theater kan worden gemaakt;
- b) Het uitbrengen van kleinkunstprogramma's of onderdelen daarvan;
- c) Het bevorderen van de cultuur, met name het theater, in Nederland;
- d) Het bekend maken van de stichting bij met name het Nederlandse publiek en de Nederlandse theaterwereld;
- e) Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Bestuur

Het bestuur bestaat per einde boekjaar uit:

De heer K. Feenstra (voorzitter);

De heer J.A.M.A. Sluysmans (secretaris);

De heer R.G. Boogaard (penningmeester);

Mevrouw J.A.A.M. Buijs-Donners;

Mevrouw I.M. Demon.

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

1.2 Begrotingsoverzicht

Ter analyse van het resultaat van de stichting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de exploitatierekening.

	2023	Begroting 2023	2022	Begroting 2022
	€	€	€	€
Baten	551.718	551.337	549.590	498.491
Beheerslasten	86.536	85.731	80.674	72.319
Bruto exploitatieresultaat	465.182	465.606	468.916	426.172
Activiteitenlasten personeel voorbereiding	158.050	160.354	172.823	138.501
Activiteitenlasten personeel uitvoering	209.116	217.031	199.651	181.161
Activiteitenlasten materieel voorbereiding	8.836	6.461	20.031	17.000
Activiteitenlasten materieel uitvoering	49.679	39.100	44.824	50.750
Activiteitenlasten materieel communicatie	20.891	27.900	22.189	38.760
Extra lasten co-producties	16.412	14.760	-	-
Totaal Activiteitenlasten	462.984	465.606	459.518	426.172
Exploitatieresultaat	2.198	-	9.398	-
Rentelasten en soortgelijke kosten	-9	-	-511	-
Som der financiële baten en lasten	-9	-	-511	-
Resultaat	2.189	-	8.887	-

2. JAARREKENING

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.1 Balans per 31 december 2023

(Na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2023		31 december 2022	
	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Inventaris	<u>3.232</u>	3.232	<u>2.859</u>	2.859
Vlottende activa				
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	32.260		12.174	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	13.140		16.296	
Overige vorderingen	<u>37.821</u>		<u>49.981</u>	
		83.221		78.451
<i>Liquide middelen</i>		62.745		42.506
Totaal activazijde		<u><u>149.198</u></u>		<u><u>123.816</u></u>

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.1 Balans per 31 december 2023

(Na resultaatbestemming)

PASSIVA	31 december 2023		31 december 2022	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
<i>Vrij besteedbaar vermogen</i>				
Algemene reserve	32.464		11.609	
Bestemmingsreserves	<u>13.520</u>		<u>32.762</u>	
		45.984		44.371
<i>Vastgelegd vermogen</i>				
Bestemmingsfondsen	<u>5.113</u>		<u>4.537</u>	
		5.113		4.537
Totaal eigen vermogen		<u>51.097</u>		<u>48.908</u>
Langlopende schulden				
Overige schulden	<u>-</u>		<u>31.375</u>	
		-		31.375
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	32.112		4.358	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	16.110		14.274	
Overige schulden	<u>49.879</u>		<u>24.901</u>	
		98.101		43.533
Totaal passivazijde		<u>149.198</u>		<u>123.816</u>

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.2 Exploitatierkening over 2023

	2023	Begroting 2023	2022
	€	€	€
Publieksinkomsten	50.077	68.276	66.860
Sponsorinkomsten	5.338	5.000	4.203
Overige directe inkomsten	37.567	26.160	33.271
Bijdragen uit private middelen	89.575	104.400	50.485
Publieke subsidies en bijdragen	369.161	347.501	394.771
Baten	551.718	551.337	549.590
Beheerslasten personeel	46.242	45.988	39.669
Beheerslasten materieel			
Huisvestingskosten	10.831	9.555	9.396
Beheerslasten materieel Afschrijvingskosten	1.149	1.000	808
Beheerslasten materieel Overige kosten	28.314	29.188	30.801
Totaal beheerslasten	86.536	85.731	80.674
Bruto exploitatieresultaat	465.182	465.606	468.916
Activiteitenlasten personeel voorbereiding	158.050	160.354	172.823
Activiteitenlasten personeel uitvoering	209.116	217.031	199.651
Activiteitenlasten materieel voorbereiding	8.836	6.461	20.031
Activiteitenlasten materieel uitvoering	49.679	39.100	44.824
Activiteitenlasten materieel communicatie	20.891	27.900	22.189
Extra lasten co-producties	16.412	14.760	-
Totaal Activiteitenlasten	462.984	465.606	459.518
Exploitatieresultaat	2.198	-	9.398
Rentelasten en soortgelijke kosten	-9	-	-511
Som der financiële baten en lasten	-9	-	-511
Resultaat	2.189	-	8.887
Resultaat	2.189	-	8.887
Bestemming resultaat:			
Stichtingskapitaal	20.855	-	148
Bestemmingsreserve klimaatverandering	-20.000	-	-
Bestemmingsreserve Opleidingen	758	-	3.601
Bestemmingsreserve Website	-	-	3.000
Bestemmingsfonds FPK	576	-	2.138
	2.189	-	8.887

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.3 Toelichting op de jaarrekening

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Theatergroep MES, statutair gevestigd te Den Haag, bestaan voornamelijk uit: Het uitbrengen van theaterproducties en het ontwikkelen van de middelen waarmee theater kan worden gemaakt.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Theatergroep MES zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven en de richtlijnen en het Handboek Verantwoording Meerjarige Activiteitsubsidie 2021-2024 van het Fonds Podiumkunsten (FPK). Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.3 Toelichting op de jaarrekening

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Vrij besteedbaar vermogen

Het vrij besteedbaar vermogen is dat gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Vastgelegd vermogen

Het vastgelegd vermogen is dat gedeelte van het eigen vermogen dat is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven dan gezien de doelstelling van de stichting zou zijn toegestaan. Als deze beperking door derden is aangebracht, wordt dit deel van het vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.3 Toelichting op de jaarrekening

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Baten

Onder baten wordt verstaan de bedragen voor de in het verslagjaar geleverde goederen of diensten na aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen, alsmede de baten uit hoofde van giften, subsidies, sponsorbijdragen en overige ontvangsten. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengstverantwoording

Algemeen

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Verlenen van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Activiteitenlasten

Onder de activiteitenlasten wordt verstaan de directe aan de baten toe te rekenen lasten.

Beheerslasten

De beheerslasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	<u>Totaal 2023</u>	<u>Totaal 2022</u>
	€	€
Aanschafwaarde	9.316	7.316
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-6.457</u>	<u>-5.649</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>2.859</u>	<u>1.667</u>
Investeringen	1.521	2.000
Afschrijvingen	<u>-1.148</u>	<u>-808</u>
Mutaties 2023	<u>373</u>	<u>1.192</u>
Aanschafwaarde	10.837	9.316
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-7.605</u>	<u>-6.457</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>3.232</u>	<u>2.859</u>

De investeringen betreft de aanschaf van een laptop en Ipad voor vaste medewerkers.

Afschrijvingspercentages:

Inventaris

20 %

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Debiteuren		
Debiteuren	<u>32.260</u>	<u>12.174</u>

De debiteuren bestaan uit recettes en uitkoopsommen van voorstellingen in 2023. De stijging t.o.v. vorig jaar is met name het gevolg van voorstellingen in de laatste maand van het jaar.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	<u>13.140</u>	<u>16.296</u>
----------------	---------------	---------------

Overige vorderingen

Nog te ontvangen bedragen	-	7.860
Nog te ontvangen subsidies	<u>37.821</u>	<u>42.121</u>
	<u>37.821</u>	<u>49.981</u>

Het saldo van de subsidieverstrekkers bestaat uit Gemeente Den Haag € 4.021, Lira Fonds € 4.600, Stichting Fonds 21 € 18.000, het Cultuurfonds € 5.000 en Stichting ZABAWAS € 6.200.

Liquide middelen

ING Bank, rekening 5437258	12.151	12.457
ING Bank, spaarrekening 5437258	<u>50.594</u>	<u>30.049</u>
	<u>62.745</u>	<u>42.506</u>

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Vrij besteedbaar vermogen

	2023	2022
	€	€
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	11.609	11.461
Toevoeging vanuit resultaat bestemming	20.855	148
Stand per 31 december	<u>32.464</u>	<u>11.609</u>

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve Klimaatverandering	-	20.000
Bestemmingsreserve Opleidingen	6.620	5.862
Bestemmingsreserve Website	6.900	6.900
	<u>13.520</u>	<u>32.762</u>

	2023	2022
	€	€
<i>Bestemmingsreserve Klimaatverandering</i>		
Stand per 1 januari	20.000	20.000
Bestemming resultaat boekjaar	-20.000	-
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>20.000</u>

De herneming van de productie The Biggest Lawsuit on the Planet zal niet meer plaatsvinden. We hevelen daarom de bestemmingsreserve over naar de algemene reserve.

	2023	2022
	€	€
<i>Bestemmingsreserve Opleidingen</i>		
Stand per 1 januari	5.862	2.261
Bestemming resultaat boekjaar	758	3.601
Stand per 31 december	<u>6.620</u>	<u>5.862</u>

In 2023 is er een bedrag van € 6.620 gereserveerd als bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve komt voort uit niet gebruikt opleidingsbudget voor de medewerkers, welke zij tot uiterlijk 2024 kunnen besteden.

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
<i>Bestemmingsreserve Website</i>		
Stand per 1 januari	6.900	3.900
Bestemming resultaat boekjaar	-	3.000
Stand per 31 december	<u>6.900</u>	<u>6.900</u>

In 2021 en 2022 is er een bedrag van € 6.900,- gereserveerd als bestemmingsreserve. Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de ontwikkeling van een nieuwe website in 2022-2023. In 2024 gaat de nieuwe website daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Vastgelegd vermogen

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Bestemmingsfondsen		
Bestemmingsfonds Fonds Podiumkunsten	<u>5.113</u>	<u>4.537</u>

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
	€	€
<i>Bestemmingsfonds Fonds Podiumkunsten</i>		
Stand per 1 januari	4.537	2.399
Bestemming resultaat boekjaar	<u>576</u>	<u>2.138</u>
Stand per 31 december	<u>5.113</u>	<u>4.537</u>

Het Fonds Podiumkunsten wil graag inzage in het aandeel van de bijdrage van het Fonds aan de ontwikkeling van de reserves van de instelling. Dat aandeel wordt vastgelegd in het Bestemmingsfonds Fonds Podiumkunsten. De hoogte van het Bestemmingsfonds wordt bepaald bij de jaarlijkse resultaatverdeling, afhankelijk van het (cumulatieve) bedrijfsresultaat, en het aandeel van het Fondssubsidie daaraan.

Bij het vaststellen van de gehele subsidieperiode 2021-2024 zal het Fonds een besluit nemen over het Bestemmingsfonds. Tenzij er sprake is van een zeer bijzondere situatie zal het Bestemmingsfonds onderdeel uit blijven maken van het Eigen Vermogen (en dus niet (deels) terugbetaald hoeven worden).

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

LANGLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Overige schulden		
Vooruitontvangen startvoorschot Fonds Podiumkunsten	-	31.375
	<u> </u>	<u> </u>

In 2021 is er een extra startvoorschot ontvangen van Fonds Podiumkunsten inzake het Meerjarige Productiesubsidie 2021-2024. Dit voorschot zal worden verrekend met de laatste bevoorschotting van 2024 en is daarom overgeheveld van langlopende schulden naar kortlopende schulden.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Handelscrediteuren		
Crediteuren	32.112	4.358
	<u> </u>	<u> </u>
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	6.354	4.826
Premies pensioen	9.756	9.448
	<u>16.110</u>	<u>14.274</u>

Het pensioenfonds Zorg en Welzijn heeft de maandtermijnen over oktober, november en december 2023 pas in 2024 geïncasseerd.

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Overige schulden		
Nog te betalen kosten	7.655	14.706
Reservering vakantiegeld	10.849	10.195
Vooruitontvangen startvoorschot Fonds Podiumkunsten	31.375	-
	<u>49.879</u>	<u>24.901</u>

Nog te betalen kosten betreft ontvangen facturen in 2024, die betrekking hebben op werkzaamheden uitgevoerd in 2023.

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Structurele subsidie

Er wordt een structurele subsidie van de Gemeente Den Haag ontvangen voor de jaren 2021-2024. De subsidieverlening is schriftelijk bevestigd met kenmerk 20231025-78182 van 16 januari 2024 voor een bedrag van € 229.479.

Er wordt een structurele subsidie van Fonds Podiumkunsten ontvangen voor de jaren 2021-2024. De subsidieverlening is schriftelijk bevestigd met kenmerk 164960502 van 5 november 2020 voor een bedrag van € 502.000. De subsidie is tussentijds geïndexeerd en op basis van de indexatie van 2023 bedraagt de jaarlijkse subsidie € 141.942.

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2023	Begroting 2023	2022
Publieksinkomsten			
Recette	15.878	21.692	7.953
Uitkoop	29.650	36.000	49.035
Partage	4.549	10.584	9.872
Totaal Publieksinkomsten	<u>50.077</u>	<u>68.276</u>	<u>66.860</u>

De publieksinkomsten zijn in 2023 lager uitgevallen dan begroot. Dit heeft in de eerste plaats te maken met een iets lager aantal speelbeurten van De Tempel (uitkoopsommen) en ietwat tegenvallende bezoekersaantallen bij de try-outs in Groningen (partage). In de tweede plaats hebben de lagere inkomsten uit recette te maken met de uitgestelde planning van De Vierde Macht, waardoor een deel van de voorstellingen pas in 2024 plaatsvond.

Sponsorinkomsten

Sponsorinkomsten	<u>5.338</u>	<u>5.000</u>	<u>4.203</u>
------------------	--------------	--------------	--------------

De sponsorinkomsten betreffen de bijdrage van OCW Open aan de beveiligingskosten rondom De Vierde Macht.

Overige directe inkomsten

Baten co-producent (Nic Bruckman en Grand Theatre)	16.412	14.760	-
Educatie	-	4.500	4.925
Opdrachten van derden	18.880	5.000	23.770
Auteursrechten	2.275	1.900	4.326
Overig	-	-	250
Totaal Overige directe inkomsten	<u>37.567</u>	<u>26.160</u>	<u>33.271</u>

Bij opdrachten van derden betreft het de inkomsten uit de Podcast "Hallo Hannah", de bijdrage van Roos Eijmers aan de CIO-dag van de Rijksoverheid en de bedrijfsvoorstelling van De Vierde Macht voor het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Totaal directe opbrengsten	<u>92.982</u>	<u>99.436</u>	<u>104.334</u>
----------------------------	---------------	---------------	----------------

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2023	Begroting 2023	2022
	€	€	€
Bijdrage uit private middelen			
Indirecte opbrengsten (vrienden/fans)	3.040	3.000	3.085
Bijdragen van private fondsen	80.335	95.200	39.400
Bijdrage Stichting Zabawas	6.200	6.200	8.000
Totaal Bijdrage uit private middelen	<u>89.575</u>	<u>104.400</u>	<u>50.485</u>

Vrienden en Fans

Het betreft hier de reguliere donaties vanuit onze vrienden en fans en enkele grotere bedragen van vriendelijke donateurs.

Private subsidies

We hebben in 2023 projectsubsidies ontvangen vanuit het Lira Fonds, Stichting Zabawas, Sociaal Fonds Podiumkunst, Tete a Tete Festival (de Nederlandse ambassade in het Verenigd Koninkrijk), Fonds 21, VSB Fonds en het Cultuurfonds.

Totaal eigen inkomsten	<u>182.557</u>	<u>203.836</u>	<u>154.819</u>
------------------------	----------------	----------------	----------------

Publieke subsidies en bijdragen

Fonds Podiumkunsten structureel	125.500	133.282	125.500
Fonds Podiumkunsten indexering	16.442	-	7.782
Fonds Podiumkunsten Covid-19	-	-	26.600
Gemeente Den Haag structureel	214.219	214.219	202.196
Overige bijdragen uit publieke middelen	13.000	-	32.693
Totaal Publieke subsidies en bijdragen	<u>369.161</u>	<u>347.501</u>	<u>394.771</u>

Fonds Podiumkunsten verstrekt een meerjarige productiesubsidie voor de Kunstenplanperiode 2021-2024. De subsidieverlening 2023 is schriftelijk bevestigd met kenmerk DMS/HP/HPO/HON/164960502/5-1-2020 van 5 november 2020. Op 12 juni 2023 met kenmerk vh/hp/164960502/hon/12-6-2023 is een aanvullende subsidie indexering 2023 toegekend.

De Gemeente Den Haag verstrekt een meerjarige exploitatiesubsidie voor de Kunstenplanperiode 2021-2024. De subsidieverlening 2023 is schriftelijk bevestigd met kenmerk 20221109-60487 van 2 januari 2023.

De overige bijdragen betreft een subsidie van € 13.000 van de Gemeente Den Haag voor het project "De Vierde Macht". Deze subsidieverlening is op 27 juli 2023 bevestigd met kenmerk 20230424-04093.

Totale baten	<u>551.718</u>	<u>551.337</u>	<u>549.590</u>
--------------	----------------	----------------	----------------

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2023	Begroting 2023	2022
	€	€	€
Beheerslasten personeel			
Zakelijke leiding	46.242	45.988	39.669
Beheerslasten materieel			
Huisvestingskosten			
Huisvesting	10.831	9.555	9.396
Afschrijvingskosten			
Afschrijving inventaris	1.149	1.000	808
Overige kosten			
Reiskosten woon-werk	1.026	1.300	1.103
Kantoorbenodigdheden en inventaris	705	1.000	647
Financiële administratie en accountant	12.356	10.400	16.954
Verzekeringen	2.458	2.000	1.464
Studiekosten	2.992	3.750	149
Representatiekosten en relatiegeschenken	1.081	750	1.443
Licenties, abonnementen en contributies	7.079	7.488	7.873
Corporate marketing budget en organisatieontwikkeling	617	2.500	1.118
Telefoonkosten	-	-	50
Totaal Overige kosten	28.314	29.188	30.801
Contributies heeft betrekking op de lidmaatschapsgelden van de NAPK, Kunstenbond, het Haags Cultuur Overleg en het Sociaal Fonds Podiumkunsten. Verder betreft het diverse software abonnementen.			
Totaal beheerslasten materieel	40.294	39.743	41.005
Totaal Beheerslasten	86.536	85.731	80.674

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

Activiteitenlasten personeel

	2023	Begroting 2023	2022
	€	€	€
Activiteitenlasten personeel voorbereiding			
Artistieke kern	93.037	92.514	85.579
Impresariaat en auteursrechten	-	-	8.988
Productieleider	11.050	14.400	16.439
Educatie-medewerker	8.582	12.225	7.381
Honoraria uit projecten - voorbereiding	45.381	41.215	54.436
Totaal Activiteitenlasten personeel voorbereiding	<u>158.050</u>	<u>160.354</u>	<u>172.823</u>

Gemiddeld aantal werknemers:

Gedurende het jaar 2023 waren gemiddeld 3,9 werknemers in dienst op basis van een fulltime dienstverband. In het jaar 2022 waren dit 3,9 werknemers.

Activiteitenlasten personeel uitvoering

Artistieke kern	139.555	138.771	129.286
Productieleider	11.850	9.600	7.550
Project PR medewerker	22.015	32.560	20.280
Honoraria uit projecten - uitvoering	35.454	36.100	40.325
Vrijwilligersvergoedingen	242	-	2.210
Totaal Activiteitenlasten personeel uitvoering	<u>209.116</u>	<u>217.031</u>	<u>199.651</u>
Totaal Activiteitenlasten personeel	<u>367.166</u>	<u>377.385</u>	<u>372.474</u>

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

Activiteitenlasten materieel

	2023	Begroting 2023	2022
	€	€	€
Activiteitenlasten materieel voorbereiding			
Decor/kostuum/rekwisieten	8.711	6.461	19.895
Research	125	-	136
Totaal Activiteitenlasten materieel voorbereiding	<u>8.836</u>	<u>6.461</u>	<u>20.031</u>
Activiteitenlasten materieel uitvoering			
Techniek	28.584	22.500	19.901
Transport/reis- en verblijfkosten	21.095	16.600	24.923
Totaal Activiteitenlasten materieel uitvoering	<u>49.679</u>	<u>39.100</u>	<u>44.824</u>

Techniek betreft diverse technische kostenposten rond producties, evenals de huur van repetitieruimtes en de beveiligingskosten bij OCW.

Activiteitenlasten materieel communicatie

Vormgeving	3.107	6.500	6.404
Drukwerk	2.790	1.900	1.642
Verspreiding	8.929	6.750	3.455
Advertenties	3.135	7.000	5.599
Registratie	2.930	4.000	5.089
Content Writer	-	1.000	-
Publieksonderzoek	-	750	-
Totaal Activiteitenlasten materieel communicatie	<u>20.891</u>	<u>27.900</u>	<u>22.189</u>
Totaal Activiteitenlasten materieel	<u>79.406</u>	<u>73.461</u>	<u>87.044</u>

Extra lasten co-producties

Lasten co-producent (Nic Bruckman en Grand Theatre)	16.412	14.760	-
	<u>16.412</u>	<u>14.760</u>	<u>-</u>
Totaal Activiteitenlasten	<u>462.984</u>	<u>465.606</u>	<u>459.518</u>

Stichting Theatergroep MES te Den Haag

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

Financiële baten en lasten

	2023	Begroting 2023	2022
Rentelasten en soortgelijke kosten			
Bankkosten en provisie	9	-	511

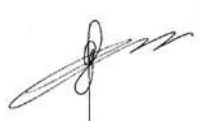
Het resultaat over 2023 is € 2.189. Aan het bestemmingsfonds FPK is € 576 toegevoegd. De bestemmingsreserve Klimaatverandering van € 20.000 is vrijgevallen. Aan de bestemmingsreserve Opleidingen is € 758 toegevoegd. Er is € 20.855 is aan het stichtingskapitaal toegevoegd.

Den Haag,
Stichting Theatergroep MES

De heer K. Feenstra (voorzitter)
namens het bestuur van de stichting

De heer R.G. Boogaard (penningmeester)
namens het bestuur van de stichting

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van de gemeente Den Haag

Aan: het bestuur van Stichting Theatergroep MES

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport op pagina 6 tot en met pagina 23 opgenomen jaarrekening 2023 van Stichting Theatergroep MES te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Theatergroep MES op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2020 (m.u.v. de genoemde controletolerantie, de gehanteerde controletolerantie is 1% van de totale baten).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2023, conform het voorgeschreven model in het Handboek Verantwoording Meerjarige Activiteitsubsidie 2021-2024 van het Fonds Podiumkunsten;
- 2) de staat van baten en lasten over 2023, conform het voorgeschreven model in het Handboek Verantwoording Meerjarige Activiteitsubsidie 2021-2024 van het Fonds Podiumkunsten; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Theatergroep MES zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2020. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 25 april 2024

KAMPHUIS & BERGHUIZEN

Accountants/Belastingadviseurs

L. Zegwaard AA

T. Wagenaar AA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.